

Uvodnik

Andrej Bratuž

Neodgovorna in nekulturna dejanja

Od časa do časa prihaja v zamejstvu do dejanj, ki so izraz še vedno žive narodnostne mržnje in nestrpnosti do slovenske manjšine. To so predvsem skrunitve spomenikov ter žaljivi, hujskaški in grozilni napisi. Kot primer oskrunjenega spomenika naj omenimo samo bazoviškega. Že veliko krat je bil deležen podlih in sovražnih dejanj, ki so se boleče zapisala v našo zavest in celo v poezijo. Goriška pesnica je npr. v eni od pesmi, posvečenih Bazovici, napisala, da Bazovica s svojim oskrunjenim spomenikom priča o našem nenehnem boju za pravice.

Tudi mazalci šolskih stavb in poslopij, ki imajo kakršno koli zvezo z našo stvarnostjo, so bili in so pogosto na delu. Že v daljnem letu 1926, ko so fašisti opustošili goriški hram slovenske kulture, so z njega odstranili napis Trgovski dom in na njegovo mesto napisali Evviva l'Italia. Iz mržnje do goriškega nadškofa F.B. Sedeja sta se nekaj let pozneje na nadškofijski palači pojavila napisa, od katerih prvega tu nočemo zapisati, drugi pa se je glasil SEDEJ, VATTENE (Sedej, poberi se). In tako naprej, tudi v drugi polovici preteklega stoletja vse do začetka novega stoletja in tisočletja. Kar dolga tradicija!

Najnovejši primer takega početja so napisi v slovenskem šolskem centru v ulici Puccini v Gorici. Ne ravno pogumni mazalci so izbrali manj vidne stene ene od šolskih stavb in jih pomazali s protislovenskimi gesli in kljukastimi križi. Nedokončan je ostal napis OLIO DI RICINO E MANGANELLO RENDONO LO SLOVENO B (Ricinovo olje in pendrek naredita Slovenca "B"). S ceste neviden pa je daljši napis NON E' IMPORTANTE CHE TU SIA GAZZELLA O SLOVENO-COMINCIA A CORRERE! (Ni važno, ali si gazela ali Slovenec. Začni teči!). Šolski center v Puccinijevi ulici je bil že večkrat tarča podobnih izbruhov protislovenske obsedenosti, kar ni žaljivo samo za prizadete, ampak tudi za državo in za goriško pokrajino. Slovenska šola je namreč državna šola in ima sedež v stavbi, ki jo upravlja pokrajina. Prepričani smo, da dobromislečiji italijanski someščani in sodržavljeni prav tako kot mi obsojajo početje huligansko nastrojenih posameznikov, toda vsakokratna izbira objektov in vsebina napisov nas kljub temu zaskrbljata. Minilo je komaj nekaj mesecev, odkar smo na pomenljivih slovesnostih ob 1. maju 2004 poslušali lepe besede o Sloveniji v Evropi, o zblizjevanju, medsebojnem spoštovanju itn. V takem sproščnem in optimističnem vzdušju delujejo omenjene in podobne akcije, milo rečeno, kot močno razglašena struna. Odločno jim nasprotujemo in jih obsojamo, pričakujemo pa tudi, da odgovorne oblasti poiščejo in kaznujejo krivce ter tako preprečijo nadaljnja fašistično obarvana dejanja.

Lahko si predstavljamo, kako so se počutili npr. slovenski dijaki, kadar so vstopali v stavbo, pomazano z žaljivimi in grozilnimi napisi, ali kako se je pred več kot sedemdesetimi leti v podobnem položaju počutil veliki nadškof, o katerem piše Alojz Rebula v svojem najnovejšem romanu Nokturno za Primorsko. Potem ko je glavni junak, duhovnik Florijan, videl na pročelju škofijskega dvorca že omenjeni SEDEJ, VATTENE, je od tam odhajal "razočaran, zagrenjen, besen." Tako je tudi z nami, le da se ob vsaki takšni akciji v nas še okrepi narodna zavest in narodni ponos. Še naprej hočemo "stati in obstati" na koščku zemlje, kjer smo se rodili in kjer smo doma.

Slovenska identiteta v večkulturni Evropi

Romanje treh Slovenij na Svete Višarje

Foto DP

Nova ofenziva desnice proti slovenski narodnosti skupnosti v Italiji kljub zagotovilom in srečanjem na meddržavni ravni. Zaščitni zakon pa čaka...

Pretekli teden je potekel v znamenju dogodkov, pomembnih - čeprav tudi protislovnih - za našo manjšino. Na eni strani gre za srečanja na meddržavni ravni v Ljubljani in Rimu, ki so dokazala pozitivnost odnosov med Italijo in Slovenijo, na drugi strani pa ni nobenega znaka, da bi bile osrednje državne oblasti pripravljene na dejansko uresničevanje norm zaščitnega zakona. Vznemirjajo nas tudi nekateri dogodki, ki dejansko dokazujejo, da je skrajna desnica že začela novo ofenzivo proti manjšini in njenim pričakovanjem, kar dejansko pomeni, da se nekateri politični krogi nekako že pripravljajo na volilno kampanjo. Priprave na kakršnekolikoli volitve pa so kot nalašč za

udrihanje po manjšini, ki tako vedno znova plačuje, ne da bi se mogla braniti. Razumljivo je, da imajo obiski pri sosedih praviloma namen poudariti voljo po zblizjanju in sodelovanju, morebitna nesoglasja pa so ponavadi le bežno omenjena v končnih poročilih o pogovorih. Novi slovenski zunanji minister Vajgl je na svojem prvem obisku v Rimu dosegel pomembno soglasje s Frattinijem glede evropsko pomembnih diplomatskih problemov; tega se manjšina resnično veseli, saj je to nesporen uspeh slovenske diplomacije, ki se pripravlja, da prevzame predsedovanje v organizaciji OVSE. Po drugi strani pa je tudi razumljivo, da ne more biti popolnoma zadovoljna z generično obljubo, da bo Farnesina skušala pospešiti izvajanje zaščitnega zakona. Takim obljubam smo v preteklosti bili že velikokrat priča, a je žal ostalo pri njih. Dokaz za to je še vedno odprto vprašanje odloka za končno določitev področja, na katerem bo veljal zaščitni zakon. Trn v peti je seveda predvsem vključitev celotne tržaške občine, kar je paritetni odbor predlagal na podlagi stališča tretjine tržaških mestnih svetnikov. Že pred časom je to vprašanje obravnaval Državni svet v Rimu, na katerega se je obrnila vlada in dobila vsaj delno zadoščenje, češ da je paritetni odbor preveč po svoje razumel res nekoliko dvoumno izraženo mnenje tržaških svetnikov. Ker je rimska vlada šele po dveh mesecih in pol vzela na znanje razsodbo Državnega sveta, je upravičen sum, da gre za sistematično zavlačevanje rešitve celotnega vprašanja. Do jeseni je zadeva zamrznjena, zaščitni zakon pa čaka. To je konkretnost!

Pred obiskom v Rimu se je Vajgl v Ljubljani srečal s predsednikom Furlanije-Juljske krajine Illyjem. Spodbudno je, da je predsednik deželne vlade, sicer več kot leto dni po izvolitvi, ob tej priložnosti sprejel predstavnika manjšinskih krovnih organizacij, ki sta ga seznanila z odprtimi vprašanji, vračanjem kulturnih domov in s krizo Slovenskega stalnega gledališča, ki je v tem trenutku v ospredju pozornosti celotne manjšine. Illy je pokazal, da razume težavnost položaja slovenske skupnosti, in je omenil možnost, da bi Dežela s prihodnjim proračunom začela razmišljati o financiranju rekonstrukcije Narodnega doma pri Sv. Ivan v Trstu. Pozitivni dogodki so se prepletali z negativnimi. Tako je iz Rima prišla ob koncu tedna nova hladna prha za Sindikat slovenske šole, kateremu je bila vnovič zavržena možnost uradnega priznanja. To se je zgodilo v brk vsem zagotovilom, ki sta jih krovni organizaciji prejeli od strokovnih služb ministrstva v Rimu. Sicer zadeva ni zaključena, ker je za končni sklep odgovorno ministrstvo, a je vendar dokaz površnosti, s katero v Rimu obravnavajo naša vprašanja. Sindikat slovenske šole je edina naša sindikalna ustanova, ki ima razlog za uradno priznanje v sami specifičnosti svojih pristojnosti, ki se ne more potopiti v splošni problematiki italijanske šole. Tu je žal odpovedala tudi solidarnost vsedravnih sindikatov, ki niso pokazali razumevanja za naše potrebe.

/ stran 14

Pogovor

Dr. Drago Štoka o vlogi naše narodnostne skupnosti v EU in sodelovanju s poslancem Ebnerjem v EP

3

Pomembno obvestilo!

Redakcijo prihodnje številke bomo zaključili v torek, 10. avgusta, ob 12. uri. Naslednja številka bo izšla v prvem tednu septembra. Sodelavce naprošamo, naj pošljejo prispevke do petka, 27. t.m. Uprava bo zaprta od 13. do 29. avgusta.

Pogovor

Arheologinja Goriškega muzeja Beatrice Žbona-Trkman o stalni razstavi v Ajdovščini in še čem

9

Italijanska notranja politika

Hudo načeta Berlusconijsva karizma

Predsednik vlade in glavni voditelj Doma svoboščin Silvio Berlusconi je do evropskih in upravnih volitev v letošnjem juniju tako doma kot zlasti v tujini veljal za karizmatičnega politika, daleč torej od tradicionalnega lika mnogih italijanskih politikov v tako imenovani "prvi" republiki. Marsikateri tuji opazovalec se je namreč na začetku devetdesetih let čudil, kako se mu je posrečilo v tako kratkem času organizirati politično gibanje "Naprej Italija!", ki je z nekaterimi zavezniki, zbranimi v Domu svoboščin, gladko zmagalo na prvi volilni preizkušnji in torej povsem legitimno prevzelo

oblast v državi. Njegova prva vlada je trajala le dve leti, vendar je Berlusconi na volitvah leta 2001 gladko porazil nasprotnike in ponovno prevzel krmilo rimske vlade v svoje roke. Od tedaj se je o njem javno začelo govoriti, da je "karizmatičen" politik.

Od letošnjega junija dalje pa vedno bolj prihaja do spoznanja, da se tudi Silvio Berlusconi uvršča med politike, kot jih pozna domala vsa dosedanja zgodovina italijanske republike. Daleč prvi pa je vsekakor zaradi svojega bogastva, ki pa prav gotovo ni in niti ne more biti vir njegovih posebnih sposobnosti, skratka vir njegove karizme. Zadnja volilna preizkušnja je nesporno dokazala, da je njegovo gibanje Naprej Italija doživelo poraz in so vladno koalicijo

dejansko rešili njeni "manjši" zavezniki, ki so v primerjavi s prejšnjimi volitvami napredovali, tako da je Dom svoboščin skupno ohranil prejšnje število glasov. Povsem naravno je, da so Berlusconijsvi zavezniki kot edini "zmagovalci" v volilnem boju postajali čedalje bolj glasni in zahtevali večjo politično težo v vladni koaliciji. Tako je Nacionalno zavezništvo doseglo odstop ministra za gospodarske zadeve Tremontija, kar je opogumilo Follinijsve krščanske demokrate, da so čedalje glasneje zahtevali, naj se bistveno spremeni tako imenovana devolucija, to je federalno urejena republika, kot si jo zamišlja Severna liga.

/ stran 12
DL

Ob sporih v vladnem zavezništvu

V Italiji je težko vladati

To prepričanje so v zadnjih desetletjih iznesli številni javni delavci, politiki in proučevalci značaja italijanskega ljudstva. Spomnimo naj se pikre pripombe preizkušenega časnikarja in tolmača javnega mnenja Indra Montanellija v zvezi z najbolj kritičnimi situacijami v državi. Že v zadnjem obdobju svojega sicer dolgega življenja in delovanja (umrl je namreč pred tremi leti) je večkrat poudaril, da se politično stanje v Italiji lahko samo poslabša, dokler se ne spremeni način mišljenja in delovanja, ki temelji na golem individualizmu in protagonizmu za vsako ceno, ne pa na iskrenem zasledovanju minimalnih skupnih interesov.

Ko je prišel na politično površje gospodarski mogotec Berlusconi, je sveto zagotavljal, da bo ubral nov način vodenja države in s tem rešil glavne probleme italijanske družbe, ki so se nakopičili v času prejšnjih vlad tako imenovane prve republike. Samega sebe je prikazoval kot vzornega in uspešnega

ga podjetnika, ki bo uredil italijansko državo. Menil je, da bo slednjo lahko vodil in upravljaval z merili gospodarskega podjetja. Vlado si je tako zamišljal kot upravni odbor delniške družbe, kjer ukazuje večinski delničar. Na volitvah pred tremi leti si je njegova desnorsredinska koalicija Doma svoboščin zagotovila močno večino v parlamentu, tako da ima o pozicija v njem trdo delo. Kljub temu pa se je v zadnjem obdobju pokazalo, da vsi vladni zavezniki niso zadovoljni z načinom vladanja predsednika Berlusconijsva, kar je prišlo najbolj vidno do izraza po nedavnih evropskih volitvah, na katerih je sam demonstrativno kandidiral. Povrh vsega je vodil do svojih vladnih zaveznikov brezobzirno volilno kampanjo. Volilni izidi pa so potem pokazali, da je njegova prodornost močno upadla, saj je njegova stranka Naprej Italija izgubila štiri milijone glasov in zdrknila od 25 na 21%. Po drugi strani pa sta se okrepili drugi dve vladni stranki, to

je Nacionalno zavezništvo in Krščanskodemokratski center (UDC), ki sta zahtevala in doseglja preverjanje o temeljnih programskih usmeritvah vlade. Posebno je prišlo do izraza močno nasprotovanje gospodarski in finančni politiki ministra Tremontija (sicer pripadnika Severne lige), tako da ga je moral Berlusconi žrtvovati, da bi s tem pomiril omenjena vladna zaveznika. Vendar je tajnik UDC Follini vztrajal na svojih zahtevah po korenitem političnem zasuku, posebno glede Bossijsvega načrta o federalizaciji države. Grozil je celo z umikom iz organske vladne večine. Sledila so mučna "preverjanja", na katerih je prišlo do izraza merjenje politične moči. Da bi omehlal sredince, jim je Berlusconi ponudil imenovanje Buttiglioneja (sedanjega ministra za odnose z EU) za evropskega komisarja in s tem žrtvoval dosedanjega uglednega predstavnika Italije v Evropski komisiji Montija. Končna posledica je bila ta, da je tajnik Follini umaknil popravke k Bossijsvi "devoluciji" v ustavni komisiji poslanske zbornice, nakar je Severna liga glasovala za pokojninsko reformo.

Vprašanje ustavne reforme z uvedbo federalistične države je tako prišlo na dnevni red poslanske zbornice. Tajnik UDC Follini je napovedal, da bo ponovno predstavil svoje zadevne popravke, če med tem ne bo prišlo do zadovoljivega kompromisa.

Kot vidimo, gre za zelo zapleteno politično igro med predsednikom Berlusconijsvim in Krščanskodemokratskim centrom. Če želi UDC ostati v vladni koaliciji, bo morala nujno popustiti. V nasprotnem primeru bo morala dosledno s svojimi začetnimi izhodišči podpirati vlado le od zunaj. Dvomimo, da je UDC pripravljena napraviti ta korak, zlasti po imenovanju Buttiglioneja v Evropsko komisijo. Oblast je pač oblast.

Vsekakor pa zadnje dogajanje v zvezi z zahtevami dveh omenjenih vladnih strank dokazuje, da v vladi obstajajo močna razhajanja glede njene gospodarske in socialne politike, ki jih sam predsednik Berlusconi kljub močni večini v parlamentu vse težje obvladuje. Voditi državo je nekaj drugega kot voditi podjetje...

Alojz Tul

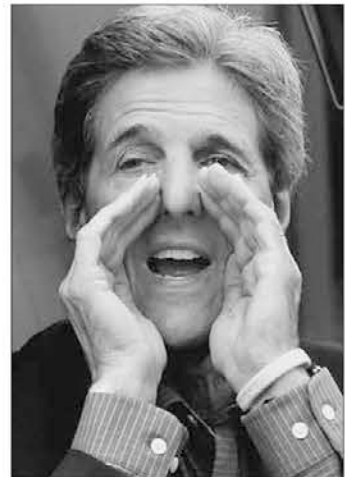
Demokratska konvencija | John Kerry uradno predsedniški kandidat ZDA

Kerry: kako bo prepričal Ameriko in Evropo

Senator iz Massachusettsa John Kerry je od minulega tedna tudi uradno demokratski kandidat za predsednika Združenih držav Amerike. Sodeč po prvih sondažah po odmevni bostonski konvenciji, kaže, da je Kerry s svojim pozitivno naravnanim, vseeno pa bojevitim govorom pridobil kar nekaj točk prednosti pred republikanskim kandidatom, sedanjim predsednikom Georgem Bushem. Kerryjev volilni program se osredotoča na gospodarsko-socialne probleme: obljublja predvsem ureditev zdravstvenega in zdravstveno-zavarnega sistema, izboljšanje javnega šolstva, lažji dostop do študija, ukinitve davčnih olajšav za najbogatejše, ukinitve olajšav za podjetja, ki selijo delovno silo v tujino in podporo tistim podjetjem, ki odpirajo nova de-

lovna mesta v ZDA.

Kerry se je predstavil kot vojni veteran, ki je zastavil lastno življenje za Ameriko. Tak poudarek je bil pomemben predvsem zato, da dokaže svojo odločnost (nasprotno se je Bush izognil vojni v Vietnamu) in pripravljenost, da se potegne za ameriške interese tudi s silo (republikanci mu namreč očitajo neodločnost in nedorečenost, kar se tiče problema boja proti terorizmu). Če je Kerry glede socialnih in gospodarskih vprašanj precej prepričljiv (stališča glede zdravstvene politike mu prinašajo 16% točk prednosti v primerjavi z Bushovim programom, gospodarska politika 8%, zavzemanje za potrebe delavskega razreda 8%), je pa njegov pogled na problem državne varnosti bolj ne-definiran, kar namerava njegov tekmeč pridno izkoristiti. Bitka

med Bushem in Kerryjem se bo namreč bila prav na področju varnosti. Bush bo še utrjeval svojo podobo "vojnega" predsednika, ki je znal po 11. septembru 2001 odločno reagirati in se postaviti teroristom po robu.

/ stran 12
Breda Susič

Iz Nove Gorice v Gorico

Pošta s polžjo hitrostjo

V zamejskem časopisu smo že večkrat brali protestne zapise v zvezi z neverjetnimi zamudami italijanske pošte. Iz Slovenije prihajajo namreč pisma po desetih, petnajstih in še več dnevih. Znano je, da slovenska pošta dostavi naslovniku čisto navadno pismo ali kako drugo pošiljko dan potem, ko sta bili oddani, zato je očitno, da prihaja do zamud na italijanski strani. Kako to? Kje je npr. obležalo pismo, ki je bilo v Novi Gorici oddano 17. julija (tako na poštnem žigu), goriški naslovnik pa ga je prejel 27. julija? Deset dni za nekaj kilometrov! In vendar prihaja pošta iz drugih evropskih in celo iz prekooceanskih dežel dovolj redno.

Omenjeno pismo je vsebovalo vabilo na Javno tribuno 23. julija 2004 v veliki dvorani Mestne občine Nova Gorica. V njem je bilo najavljeno predavanje zgodovinarja Staneta Grande na temo Zgodovina in samobitnost Slovencev. Koliko zamujenih priložnosti in neprijetnosti zaradi neizpolnjevanja dolžnosti! Žal sta počasnost in zamujanje italijanske pošte že ustaljena. Zdi se nemogoče, da se kaj takega lahko dogaja v času, ko vse napreduje in se

prilagaja zahtevam sodobnega življenja. Ponašamo se z elektronsko pošto, s prenosnimi telefoni in podobnimi čudesi, pa se obenem pritožujemo zaradi polžjega opravljanja navadnih poštnih storitev. V tem pogledu na začetku tretjega tisočletja pravzaprav nazadujemo. V drugi polovici 18. stoletja si je prvi goriški nadškof Karel Mihael Attems kakih dvajset let dopisoval s komendskim župnikom Petrom Pavlom Glavarjem. Ohranilo se je 46 datiranih pisem. Na nekaterih je naslovnik ob prejemu napisal datum, tako da lahko izvemo, kako dolgo je potovalo pismo iz Gorice v Komendo na Gorenjskem. Pismo z dne 9. sept. je Glavar prejel 13. sept., pismo od 29. junija je prejel 6. julija itn. Najhitreje je prišlo pismo, ki ga je Attems napisal 21. novembra, Glavar pa ga je prejel 25. novembra. Nekaj več časa so potrebovala pisma meseca decembra, najbrž zaradi snega. Potovala so od devet do deset dni, približno toliko kot sredi poletja 2004 pismo iz Nove Gorice v Gorico.

Zdi se, da so bili konji v Attemsovem času zanesljivejši in hitrejši kot pošta v času moderne mehanizacije in vsakršnega napredka.

LB

Povejmo na glas

Ko se ekonomske razmere slabšajo

Dejstvo je, da se ekonomske razmere slabšajo. Nedavno je bil v imenu italijanske vlade sprejet izdaten popravek proračuna za leto 2004. Da smo si na jasnem, gre za potezo, ki ne bo izboljšala splošnih življenjskih pogojev, ampak ravno narobe. Izvedenci napovedujejo, da bo morala država v naslednjem letu zmanjšati javno porabo vsaj za 20 milijard evrov in da je realno pričakovati, da bo v letu in pol javni porabi z vsemi posegi odvzeta vsaj trikrat večja vsota. To pa praktično pomeni, da bomo prav vsi čutili posledice teh in podobnih "nujnih" ukrepov. Vse to na račun šibkejšega gospodarjenja v Italiji, toda v težavah so tudi druge evropske države, izzvezte niso niti Združene države Amerike, torej je že mogoče govoriti o upočasnjeni rasti celotnega razvitega sveta - slabše ekonomske razmere postajajo vseobčji pojav. Toda naša misel je namenjena nečemu drugemu, kako namreč na vsa ta neljuba dejstva odgovoriti, kako se v njihovem okviru vesti in čemu se v našo korist izogniti, da si ne bi prizadejali še večje škode.

Nikoli niso življenjski pogoji tako dobri, da si ne bi človek želel še boljših, toda življenjski pogoji tudi nikoli niso tako dobri, da ne bi že njihovo rahlo poslabšanje občutili kot veliko, če ne že kar usodno izgubo. Z drugimi besedami: čeprav premoremo najboljše pogoje, kar smo jih kdaj premoogli in kar jih premore svet v celoti, utegne njihovo poslabšanje povzročiti v nas neverjetno negativna doživetja - čez noč se nam zazdi, da smo dobesedno ogroženi in pozabimo

na vse drugo. Kot tolikokrat v zgodovini se prelevimo v zgolj ekonomsko bitje in zatajimo vse ostale ravni, ki nas določajo in v bistvu edine rešujejo. Ker smo ogroženi, pozabimo, da živimo v razvitem svetu in da nam večini ničesar ne manjka ker smo ogroženi, smo vse bolj v strahu za materialne dobrine, medtem ko nam je za duhovne vse manj mar. In tako človek, namesto da bi se pomiril in se zavedel problema ter zato prepoznal, da bi se moral v zaostrenih razmerah obračati na druge z večjo mero razumevanja ali celo solidarnosti - ne nazadnje smo na slabšem vsi - prične se v večji meri misliti nase in zgolj nase ter se vse bolj neusmiljeno bori z drugimi za svoj košček kruha.

Poslabšanje ekonomskih razmer torej lahko močno poslabša in zaostri medčloveške odnose in tako je izguba v resnici dvojna: kazalci življenjske ravni so nižji, istočasno je človek človeku vse večji nasprotnik in slednjič že kar sovražnik. Temu pa bi se seveda morali izogniti in tudi v naših močeh je, da se izognemo. Ne smemo se pač odreči srečnejšim potem in se prepustiti strahu zase, da ne bi s tem izgubili iz vida sočloveka. Izgubiti iz vida sočloveka namreč pomeni spodkopavati vsakršno prijetno in odkritosrečno sobivanje, kar je že pričetek razjedanja medsebojnega življenja v skupnosti. In okrnjeno medsebojno življenje v skupnosti je tista grožnja, ki bi se je edine morali zares bati, vse ostalo je bolj ali manj drugotnega pomena.

Janez Povše

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Poljak
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 65 evrov, prioritarna pošta 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Cena oglasov po dogovoru

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI
in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakona št. 675/96 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

To številko smo poslali v tisk v torek, 3. avgusta, ob 14. uri.

Pogovor / Drago Štoka

Zahteve naše manjšine v Evropi ne bodo glas vpijočega v puščavi!

Odv. Drago Štoka spada med vidnejše politične osebnosti naše manjšinske skupnosti. S politiko se ukvarja že več desetletij. V vrstah SSK je dr. Štoka v politično areno stopil daljnjega leta 1965 in skoraj petindvajset let aktivno soustvarjal družbeno in politično življenje manjšine. V deželni svet F-Jk je bil izvoljen štirikrat in bil deželni svetnik vse do leta 1988. Pred kratkim je v avtobiografski knjigi V političnem vrtincu orisal svojo politično kariero, ki je pred dobrim mesecem s kandidaturom za evropski parlament dobila novo dimenzijo. Odslej bo dr. Štoka tesen sodelavec evropskega poslancega Michla Ebnerja, izvoljenega na listi SVP. V pogovoru nam je sogovornik orisal svojo novo vlogo in nam nakazal strategijo dela v evropskem parlamentu.

20. julija je bila v Strasbourgu umestitvena seja novega evropskega parlamenta. Kot častni gost ste ji prisostvovali tudi vi. Bi nam lahko zaupali svoje vtise z gostovanja?

Ob gostovanju v Strasbourgu me je navdajal občutek močnosti. Že sam pogled na zgradbo evropskega parlamenta je veličasten. Isti občutek lahko dobimo ob vstopu v ogromen emicikel oz. avlo, ki uvaja v evropsko zakonodajno institucijo vsakega obiskovalca in parlamentarca. Višek močnosti pa je simbolna vrednost in družbenopolitični pomen same zgradbe. Še vedno lahko občutimo, kako evropski parlament preveča duh treh velikanov, Schumana, De Gasperija in Adenauerja. 732 poslancev nove velike Evrope končno deluje na podlagi skupnih vrednot. Stara celina je izbrala pravo pot, pot sožitja in miru. V Trst sem se zato lahko vrnil sproščen in utrjen v pričanju, da je krajevna skrajna desničarska klika le anahronističen ostanek, katerega pravo mesto je na smetišču zgodovine.

V Strasbourgu sem bil v stiku s številnimi evropskimi poslanci. Veliko sem se pogovarjal s poslanci, predstavniki ostalih narodnih manjšin združenih v

Foto AC

zvezo European free alliance (EFA). Srečal sem se tudi z nekaterimi znanimi politikami: dan pred zasedanjem sem se npr. na kratki kavici o problematiki naše manjšine pogovarjal z bivšim ministrskim predsednikom D'Alamo.

Povabilo evropskega poslancega Ebnerja, izvoljenega na listi SVP, da se udeležite prvega zasedanja, je bila za vas posebna čast.

Seveda, to je bila velika čast. Za povabilo smo se sicer zmenili na dogovorih, ki smo jih predstavniki stranke Slovenske skupnosti sklenili s SVP-jem. Povabilo na umestitveno zasedanje EP je bilo torej le formalna proslavitev uspeha vsebinskih dogovorov o sodelovanju na evropski ravni med našima strankama. Že pred volitvami sta SSK in SVP uspešno sklenili pogajanja, po katerih bom sam prevzel vlogo Ebnerjeve desne roke za območje Furlanije-Juljske krajine. Specifičen poudarek bom seveda namenil problematiki naše manjšine. SVP se je v osebi potrjenega evropskega poslancega Ebnerja obvezala, da bo naše predloge in pobude upoštevala. Na podlagi že utečene skupne poti

prednostno lestvico tematik, ki jo boste izpostavili evropskemu poslancu Ebnerju?

Seveda. Najpomembnejše in najbolj občutljivo je po mojem mnenju področje šolstva, ki je glavna limfa za naše narodno-manjšinsko tkivo. V tem sklopu ne govorim le o "navadnem" šolstvu, marveč tudi o zapleteni situaciji našega glasbenega pouka. Šolska problematika je v zaščitnem zakonu obravnavana pomanjkljivo. Bojim se, da bi si v bližnji prihodnosti kdo drznil neupravičeno posegati v pravice, ki so nam bile dodeljene z Londonskim in Osimskim sporazumom. Naslednja pomembna točka je uporaba slovenskega jezika na javnih mestih. Prisotnost Slovencev v Italiji mora biti očitna že "od zunaj", začeniši z dvojezično toponomastiko in napismi. Pod to poglavje spada tudi vprašanje osebnih izkaznic. Tretja težava, ki jo bom izpostavil Ebnerju, je pomanjkanje pravice zajamčenega zastopstva na vseh administrativnih ravneh od parlamenta do krajevnih organov. V tem procesu pa moramo nekaj korakov naprej narediti tudi mi sami. Manjšina se mora pred

ostala neopazena. Pomislite, kako bi bilo, če bi vsi predstavniki manjšine enotno volili svojega kandidata.

Z gospodom Ebnerjem ste se temeljito pogovorili že med vašim obiskom v Strasbourgu. Do katerih zaključkov ste prišli?

Predmet pogovora so bile razmere pri nas. Ebnerja sta v prvi vrsti zanimala delovanje naše stranke in njena politika. Sam je pozitivno ocenil porast tisoč glasov, ki jih je zabeležila SSK glede na zadnje evropske volitve. Govorili smo tudi o zaščitnem zakonu s posebnim poudarkom na delovanju paritetnega odbora. Nekaj besed smo ne nazadnje namenili še stikom z novoizvoljenimi slovenskimi evropskimi poslanci.

Sta s poslancem Ebnerjem na pogovorih že začela oblikovati prve kratkoročne konkretne načrte za delo v EP?

Ne, tega še ne. Sam parlament mora šele začeti z operativnim delom. Treba je sestaviti komisije in posamezna delovna telesa. No, vsekakor me to ne skrbi. Poslanec Ebner nam je že velikokrat priskočil na pomoč, tako da trdno verjamem, da pri načrtovanju sodelo-

Ko se bodo v delovni ritem EP s polno paro vključili tudi slovenski evropskinci, bomo skušali ustvariti novo jedro, ki bo zagovarjalo naše pravice in ki bo poleg Ebnerja vključevalo tudi vse slovenske poslance v Evropi. Posledično lahko trdim, da tudi naš manjšinski glas ne bo glas vpijočega v puščavi.

italijansko in evropsko javnostjo prikazati kot enoten politični subjekt. Prenehati moramo s težnjami po vključevanju v italijanske stranke in stopiti skupno v politično areno. Čutim, da je čas enotnega vse-manjšinskega sobivanja pod isto politično streho ali vsaj čas začasnih skupnih zavezništvev vse bližji.

Mislite na ustanovitev ene same stranke ali na konfederacijo več političnih formacij?

Stvar je treba izpeljati postopno. Najprej moramo začeti z grajenjem konfederativnega političnega subjekta skozi volilne dogovore. Za vzoren zgled tega lahko vzamem koalicijsko, ki se je pred kratkim uveljavila na občinskih volitvah v Dolini. Kasneje bomo lahko konfederacijo poskušali spremeniti v enotno stranko. Le-ta bo znotraj sebe res imela različne duše, a bo vseeno enotni zastopnik slovenskega življa v Italiji. Enotnost je zelo pomemben pripomoček za prepoznavnost narodnih manjšin. To so mi večkrat poudarili tudi poslanci v Strasbourgu. Zaupali so mi, da že sama SSK s svojimi 5000 glasovi na evropskem prizorišču ni

vanja ne bo nobenih večjih težav.

Poslanec Ebner je v EP zajahal konja Evropske ljudske stranke (EPP), v kateri je večinsko zastopana tudi italijanska vladajoča koalicija s strankami FI in UDC. Lahko iz tega izpeljemo, da bo Ebner izvajal evropsko znotrajstrankarsko opozicijo Berlusconiju?

Ja, zanimivo vprašanje. Deželni odbornik Antonaz me je na enem izmed predvolilnih soočenj opozoril na dejstvo, da bo poslanec Ebner sedel v isti skupini kot poslanci FI. Zadeva pa ni tako preprosta. V EPP so biva dve frakciji, ki sta ena od druge popolnoma ločeni. Vsaka imenuje svojega poslanskega načelnika, celo financiranje poteka po dveh ločenih tirih. Ebner in poslanci, izvoljeni na listi FI, sedijo na klopeh nasprotnih frakcij: skupnega nimajo dejansko nič. Še več: med obema vejama stranke obstajajo trenja, ki bi lahko prej ali slej prišla na dan z rušilno močjo. Ebner je navsezadnje svoj evropski program utemeljil na zaščiti narodnih manjšin. Ta program bo tudi zagovarjal. Nemški poslanec iz Tridentin-

skega-Gornjega Poadižja bo torej izvajal učinkovito opozicijo proti vsakemu predlogu, ki bo diskriminiral narodne manjšine. Taka bo po potrebi notranja opozicija proti predlogom tiste veje EPP, ki jo zastopajo tudi poslanci FI.

Ali se ne bojite, da bi bile zahteve poslancega Ebnerja, predstavnika narodne manjšine, pred štiristo milijonsko Evropo samo glas vpijočega v puščavi?

S sto odstotno gotovostjo lahko zagotovim, da Ebnerjev glas ne bo glas vpijočega v puščavi. Evropski poslanec nemške manjšine v Italiji uživa velik ugled na evropski ravni. Zelo močne vezi je vzpostavil z avstrijsko državo. Cenijo ga tudi na Bavarskem: naj omenim samo to, da se je zadnjega kongresa SVP udeležil sam predsednik Bavarske in bivši kandidat za nemškega kanclerja na listi CSU Edmund Stoiber. Poslanec Ebner bo v prvem obdobju naša glavna oporna točka, ker edini nekoliko bolj poglobljeno pozna našo problematiko. Ko se bodo v delovni ritem EP s polno paro vključili tudi slovenski evropskinci, bomo skušali ustvariti novo jedro, ki bo zagovarjalo naše pravice in ki bo poleg Ebnerja vključevalo tudi vse slovenske poslance v Evropi. Posledično lahko trdim, da tudi naš manjšinski glas ne bo glas vpijočega v puščavi.

Ko smo že pri slovenskih evropskincih, kako mislite, da bi oni lahko priskočili na pomoč naši manjšini v EP?

Osebo sem se doslej pogovarjal samo z enim slovenskim evropskincem, Lojztom Peterletom. Strinjala sva se v oceniti, da bi morala že sama uradna Slovenija bolj upoštevati svoje manjšine predvsem skozi politične subjekte. Slovenska vlada namenja premalo pozornosti političnim vprašanjem, ki tarejo Slovence v sosednjih državah. Kot sem že omenil, bomo skušali z vsemi slovenskimi evropskinci čimprej vzpostaviti stik in tako izdelati skupno strategijo.

Peterle je med izvoljenimi slovenskimi poslanci najbolj prepoznaven v Evropi. Bo lahko on izvajal učinkovitejšo pritiske na italijanske oblasti?

Dvomim, da bo lahko neposredno vplival na italijansko vlado. To je naloga slovenskega premiera Ropa in zunanjevega ministra Vajgla. Zelo učinkovit pa bo lahko "na hodnikih": v medsebojnih pogovorih in z osebnimi stiki bo lahko povzročil marsikateri premik. On je človek, ki je sposoben izreči pravo besedo na pravem mestu.

Kaj pa komisar Potočnik?

Gospod Potočnik je strokovno zelo podkovan. Je nadstrankarski. SSK si nadeja vzpostaviti čimprejšnji stik tudi z njim, da bo glede na pomembno funkcijo lahko posredoval pri evropskih institucijah v našo korist. No, ob sklepu naj povem, da bomo kot stranka skušali navezati stike še z novopečenim komisarjem Rocom Buttiglionejem. Tudi preko njega bomo poskušali operirati v smeri prisotnosti problematike naše manjšine v Evropi.

Andrej Černic

Na dnu...

NE RAZUMEM, ZAKAJ GREDO TI NAŠI MLADI SPET NA DOPUST...

Ste mislili problem neizvajanja zaščitnega zakona internacionalizirati?

Da. Sicer bi raje govoril o evropeizaciji, saj gre za prenos državnih problematik na novo mednarodno raven, ki jo predstavlja legitimni politični subjekt - velika Evropa. Mislim, da je evropeizacija našega zaščitnega zakona nujna zaradi že navedenih razlogov. Prepričan sem, da oblasti v Strasbourgu in Bruslju ne bodo gluhe na to uho. Evropa je namreč nastala za mir: neparavnani računi med narodi niso zaželeni. Uspešno in operativno izvajanje zakona 38/2001 je torej tudi v interesu Evrope.

Ste si pred začetkom pravih zasedanj EP-ja postavili

Poslanica papeža Janeza Pavla II. ob 25. svetovnem dnevu turizma (27. septembra 2004)

Šport in turizem, dejavnika v službi medsebojnega razumevanja

1. Ob letošnjem svetovnem dnevu turizma, ki ga bomo praznovali 27. septembra 2004, se z veseljem obračam na vse tiste, ki delujete na tem področju. Želim vam posredovati nekaj misli, ki obravnavajo pozitivne vidike turizma. Pojav turizma prispeva h krepitvi odnosov med osebami in narodi, kar sem poudaril že ob drugih priložnostih. Če se to dogaja na pristrčen, spoštljiv in solidaren način, potem turizem predstavlja odprta vrata za mir in harmonično sožitje med ljudmi.

Številni pojavi nasilja, zaradi katerih človeštvo danes trpi, imajo izvor v nerazumevanju in zavračanju vrednot ter kulturne identitete drugih. Takšne pojave bi pogosto lahko premagali z boljšim medsebojnim poznavanjem. V tem duhu moja misel zaobjema tudi milijone migrantov, ki naj postanejo sestavni del vsake družbe, le-ta pa naj jih sprejema predvsem na osnovi spoštovanja in priznavanja identitete njihove osebe ali skupine. Zato svetovni dan turizma ne daje samo ponovne priložnosti za potrditev pozitivnega prispevka turizma h graditvi bolj pravične in mirne družbe, ampak je tudi priložnost za premislek o konkretnih okoliščinah,

v katerih se turizem dogaja in uresničuje.

V tem pogledu Cerkev ne more drugega kot ponovno priporočiti tega, kar je vizija Cerkev o človeku in zgodovini. Najvišje načelo, ki mora urejati človeško sobivanje, je spoštovanje dostojanstva vsakega človeka. Človek je kot oseba ustvarjen po Božji podobi in vsem brat. To načelo bi moralo uravnati celotno politično in gospodarsko življenje, kar poudarja družbeni nauk Cerkev, prav tako pa mora navdihovati tudi kulturno in versko življenje.

2. Tema letošnjega dneva turizma je šport in turizem - dva pomembna dejavnika v službi medsebojnega razumevanja, kulture in razvoja držav. Šport in turizem sta najprej povezana s prostim časom, v katerem se ukvarjamo z dejavnostmi, ki spodbujajo fizični in duševni razvoj. Obstajajo pa tudi mnoge situacije, v katerih se turizem in šport na poseben način pre-

ukvarjanje z določeno vrsto športa izrecen povod za načrtovanje potovanj ali počitnic. Šport je pojav, ki zapolnjuje tako vrhunske športnike, njihove ekipe in privrženice, kakor tudi določene družbene skupine, družine, mladino in otroke, skratka vse, ki jim je fizična aktivnost pomemben razlog za potovanje.

Pri športu gre za človeško aktivnost, v kateri so vključeni mnogi. Ne smemo se čuditi, da se kljub jasnim in plemenitim nagibom športa zaradi množične udeležbe v številnih primerih pojavljajo tudi zlorabe in odkloni. Ne smemo prezreti dejstva, da prihaja do zlorabe trgovine, napadnega tekmovalstva, nasilja nad osebami in stvarmi ter uničevanja kulture in okolja.

3. Apostol Pavel je kristjanom iz Korinta za ponazoritev krščanskega življenja kot primer napora in vztrajnosti predstavil podoba atleta (prim. 1 Kor 9, 24-25). Ukvarjanje s športom morata spremljati zmernost in vzgoja k odpovedi, zelo pogosto pa zahteva tudi solidarnostnega

duha, spoštovanje, upoštevanje kvalitete drugega, poštenost v igri in sposobnost priznati lastne meje. V neformalnih oblikah šport poziva k praznovanju in prijateljskemu druženju.

Kristjan lahko v športnih aktivnostih najde pomoč za vzgojo v glavnih krepostih, v razumnosti, pravičnosti, srčnosti in zmernosti (KKC 1805), da tako doseže nevenljivi venec (prim. 1 Kor 9, 24-25).

4. K pospešanju športa je gotovo veliko prispeval turizem. Sprostitev, ki jo šport z mnogimi dejavnostmi nudi, pospešuje ali začena, povečuje število ljudi, ki šport cenijo in se z njim ukvarjajo v prostem času. Tako so se v vzdušju sporazumevanja in harmonije povečale možnosti za srečanja med narodi in različnimi kulturami.

Ne smemo spregledati zlorab športa, ki se, žal, še vedno pojavljajo. Z novim zaupanjem

želim spodbuditi k razvijanju "športa, ki bo ščitil nemočne in ne bo nikogar izključil, ki bo varoval mladino pred nevarnostjo apatije in brezbriznosti ter spodbujal zdravo športno tekmovalnost; športa, ki bo postal dejavnik osamosvajanja revnih dežel in ki bo tako prispeval k zmanjševanju nestrpnosti ter graditvi bratskega in solidarnega sveta; športa, ki bo prispeval k rasti ljubezni do življenja, vzgajal k poštrevnosti, spoštovanju in odgovornosti ter tako v polnosti ovrednotil vsakega človeka" (Giubileo degli Sportivi, 29. 10. 2000, št. 3).

Z navedenimi mislimi vabim vse, ki se v povezavi s turizmom ukvarjajo s športom, prav tako športnike in vse, ki se ukvarjajo s športom v času potovanja, naj nadaljujejo prizadevanja za dosego plemenitih ciljev ter na vsakega izmed njih kliče obilje Božjega blagoslova.

Zamenjave v vrstah slovenskih duhovnikov

S pristojnega goriškega nadškofijskega urada nam sporočajo, da je g. nadškof z odloki z dne 31. julija razporedil naslednje zamenjave v službah slovenskih duhovnikov v goriški nadškofiji:

- 1) g. Marjan Markežič neha biti župnik v Sovodnjah ob Soči in prevzema župnijo Pevma Štmaver in Podgora;
- 2) g. Vojko Makuc neha biti župnik v Pevmi-Štmavru in prevzema župnijo Sovodnje ob Soči;
- 3) g. dr. Joško Markuža sprejema, poleg službe zgornjega župnika, upravo župnije Šempolaj, vsled odpovedi dosedanjega župnika g. Franca Švara;
- 4) g. Janez Hajšek zapušča Podgoro in prevzema župnijsko upravo v Mavhinjah ter obenem, v dogovoru z g. dekanom, obveznost pastoralne pomoči tudi v drugih župnijah devinske dekanije;
- 5) g. Josip Caha, dosedanji župnijski upravitelj v Mavhinjah, odhaja v Medeo v Furlaniji.

Kratke

Prvo srečanje vernikov koprške in tržaške škofije

Na praznik Marijinega vnebovzetja, 15. avgusta, bo koprski škof Metod Pirih ob 18. uri skupaj s tržaškim škofom Evgenom Ravignanijem vodil somaševanje ob prvem srečanju vernikov koprške in tržaške škofije. Srečanje bo ob baziliki v starih Miljah pri Trstu.

Marijino vnebovzetje na Sveti Gori

Koprski škof Metod Pirih bo na praznik Marijinega vnebovzetja, 15. avgusta, maševal na najpomembnejši primorski božji poti Sveti Gori pri Gorici ob 10. uri ter pri maši vodil obnovev izročitve Materi Božji. Mašo bo prenašala TV Slovenija. Na predvečer praznika pa bo vodil somaševanje in po maši procesijo v božjepotni cerkvi v Strunjanu.

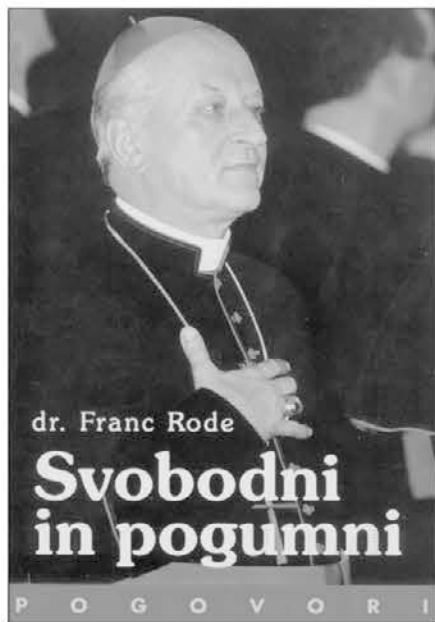
Koncert: Piranski angel

Društvo Prijatelji zakladov sv. Jurija iz Pirana vabi na dobrodelni koncert za obnovo župnijske cerkve sv. Jurija v Piranu, ki bo v avditoriju Portorož v petek, 13. avgusta, ob 21. uri. Nastopili bodo: Big Band Braca Doblekarja, Anika Horvat, Janez Bončina Benč, Tulio Furlanici, pesnik Tone Pavček in slikar Zmago Modic. Ob koncertu nastalo likovno delo bo ob koncu večera prodano na dražbi.

Založba Družina 'Trinajst intervjujev z msgr. Rodeom

Svobodni in pogumni

Dr. Franc Rode, nekdanji ljubljanski nadškof in metropolit ter sedanji prefekt Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja, je bil v letih delovanja v Sloveniji gotovo ena izmed najzanimivejših oseb za slovenske medije. Vedno je povedal, kar je mislil, ne glede na morebitne posledice svojih izjav. Te so bile velikokrat deležne množičnega odobravanja, še večkrat, predvsem s strani tistih, ki zavračajo vse, kar je Božjega, pa tarča ostrih kritik in posmehovanja. Kljub temu se ni izogibal pogovorom, saj se je zavedal pomena in moči dobre besede, ki jo je skozi medije posredoval slovenskemu narodu. V sedmih letih delovanja v Ljubljani v vlogi nadškofa in metropolita se je so-

očal z mnogimi sogovorniki in novinarji, ki so hoteli njegov

intervju. Nastopal je tako na katoliških kot tudi na nekatoliških medijih. Teh pogovorov se je nabralo veliko, v knjigi *Svobodni in pogumni* pa so objavljeni le nekateri. Praktično bi bilo nemogoče objaviti vse, tako da je v ožji izbor prišlo trinajst pogovorov, ki jih je dr. Franc Rode dal nekaterim katoliškim medijem. Med temi je tudi intervju, ki ga je nekdanji metropolit leta 1997 dal Novemu glasu. Tu so se pogovori z novinarji Družine, Ognjišča, Naše luči, Zvona, Oznanjenje, Communia in Božjega okolja.

Dialogi so zanimivi predvsem zato, ker se dotikajo različnih tem, kar kaže na širokomiselnost in

vsestransko razgledanost karizmatičnega lika. Začetni so posvečeni predvsem zgodovinskemu ozadju nekdanjega metropolita, so neke vrste portretni intervjuji, ki pa obravnavajo tudi problem izseljencev in narodnih manjšin. V naslednjem "sklopu" preide tematika na problem slovenske družbe, odnosa med državo in Cerkvijo, kulture in prihodnosti, ki je tudi nekakšna uvodna točka v zaključni del, kjer se govori o novi službi, ki mu jo je določil sveti oče. Delu mogoče manjka nekaj več grafičnih elementov, saj so slike le na platnicah. Po drugi strani pa je tudi to dejstvo logično, saj ne gre za časopis, temveč za zbirko pogovorov, kjer je prednost dana idejnemu sporočilu. Intervjuje je zbral in uredil Franci Petrič, odgovorni urednik Družine. Pri tej družbi je knjiga tudi nedavno izšla, za tisk pa so poskrbeli pri ljubljanskem Schwarzaru.

MP

19. NAVADNA NEDELJA

Mdr 18,6-9; Ps 33; Heb 11,1-2.8-19; Lk 12,32-48

Obhajanje evharistije nas spominja tudi na prvo Veliko noč, v kateri so Judje slavili izhod iz egiptovske sužnosti proti obljubljeni domovini. Egipčani pa so doživeli smrt prvo-rojencev. Pomešali sta se veselje in žalovanje. Za ene se je odpirala pot v svobodo in življenje, za druge pa tema noči in obupa (Mdr 18,10-13).

Prvo današnje berilo, ki je vzeto iz knjige Mojzesti, povzame na kratko tiste epohalne dogodke (Mdr 18,6-9), ki jih opisuje 2. Mojzesova knjiga (2 Mz 12,1-28).

Bog preizkuša vero svojega ljudstva. Opraviti imajo namreč s temno in zagonetno bodočnostjo. Ne vedo, da bodo blodili po puščavi kar 40 let, preden bodo stopili v obljubljeno deželo. Pestile jih bodo lakota, žega, kače in vsa puščavska golazen. Upirali se bodo Mojzestu in Aronu. Molili bodo zlato tele. Z nenehnimi očitki bodo izzivali Boga. A končno

se bodo spreobračali k Bogu, sprejemali bodo njegove zapovedi in tudi kazni. Uvideli bodo, da je le Bog njihov rešitelj ter da pričakujejo večno domovino, čeprav bodo vsi prej pomrli (Heb 11,13). Vendar so jo gledali od daleč in so vanjo verovali (istotam).

Toda vsako obhajanje evharistije je zlasti spomin na smrt in vstajenje Očetovega prvo-rojenca in edinorojenca Jezusa. Je čudovit dar in pričakovanje tega, kar bo prišlo. Nikoli se ne moremo dovolj zahvaliti Bogu za sv. mašo. Gospod govori tudi danes, kakor nekoč Mojzestu: "Ko pridete v deželo, ki vam jo bo Gospod dal, kakor je obljubil, opravljajte ta obred! In kadar vas vaši sinovi vprašajo: 'Kaj pomeni ta obred?', recite: 'To je daritev pashe za Gospoda, ki je šel mimo hiš Izraelovih sinov v Egiptu, ko je udaril Egipčane, naše hiše pa rešil' (2 Mz 12,25-27).

Toda vse to je bilo senca, podoba Jezusove Velike noči smrti in vstajenja. A nakazan je način in čas pouka v veri. Še posebej, kako naj govorimo o vstajenju, o večnosti. Kajti obstajata sveta in nedotakljiva ter neodtujljiva pravica in dolžnost najprej staršev, da uvajajo otroke v vero in večno življenje. Tudi če bi otroci ne imeli šolskega verouka,

imajo starši na razpolago vso potrebno pomoč v izdajah Sv. pisma za otroke, v Sv. pisnu in slikah in še veliko tovrstnih pripomočkov. Dobri in lepi molitveniki so pri roki in še kaj, kot npr. razpelo, molek-rožni venček in cerkvena umetnost po cerkvah. In otroke naj peljejo, starši namreč, oba, tudi oče, k nedeljskemu bogoslužju. Otroci jim bodo hvaležni, da so jih vodili skozi življenjske nevarnosti, kakor nekoč Bog Izraelce skozi puščavo.

Prva Velika noč, osvoboditev v Egiptu, je bila ponoči. Tudi Sin človekov, Jezus, bo prišel ponoči. Kakor tat, ker se ga ne nadejamo (Lk 12,39-40). Toda tudi ob belem dnevu je smrt noč. Zaradi tega je potrebna čuječnost z delom, ki ga je vsak prejel.

Pismo Hebrejcem našteje nekaj pravičnih, ki so v veri pričakovali Gospodov prihod. To so: Abraham in Sara, Izak in Jakob. K tem pravičnim štejemo Abela, Henoha, Noeta in Mojzesa, naše pokojne starše in rojake ter nešteto drugih (Heb 11). Vsi ti so zgled vztrajnosti v veri do konca.

Tudi mi potrebujemo možato vero v Boga, ki ga še ne vidimo s svojimi očmi, a ga gledamo v silnem hrepenenju, da bi končno zvedeli,

kakšen je. Abrahama je Bog preizkusil z ukazom, naj gre iz Ura na Kaldejskem v popolnoma nepoznan kraj. Nadalje ga je preizkusil z oblubo rojstva sina iz omrvelega telesa stare Sare ter z zahtevo daritve življenja komaj obljubljenega sina in brezštevilnega potomstva. Ker Bog drži besedo, mu Abraham kljub vsemu, ki govori o nemogočem, veruje in zaupa. Prepričan je, da more Bog tudi obujati od mrtvih (Heb 11,19).

Življenje po veri je zares avantura brez prime-re. Kajti vera je dar, ki pa zahteva čuječnost ponoči in podnevi. Gospod bo namreč prišel in prihaja nenadoma, kakor s poročnega slavja (Lk 12,36). Prihaja, tako nam govori v drugi priliki, kakor tat ponoči (Lk 12,40).

Evharistija nas uči bedenja, dokler ne pride Gospod. Cerkev nam nudi te dni čudovit zgled zavetnika župnikov, sv. Janeza Marijo Vianneya kot podoba gorečega dušnega pastirja (4.8.), ki je veroval v svet Božje svetlobe, ki ga je povsod vodila (Spremenitev na gori 6.8.). Junaški diakon-služabnik ubogh-Lovrenc nam je tudi zgled tistih, ki so gledali od daleč domovino in so jo pozdravljali z deli usmiljenja (Heb 11-sv. Lovrenc 10.8.).

Pogovor Marta in Sergij Premrl iz Šempetra

Šola za zakon - šola brez ocen

Zakonca Sergij in Marta Premrl sta se poročila leta 1978. Sta običajen zakonski par, ki se je v petindvajsetih letih skupnega življenja poleg lepih trenutkov srečal tudi s težavami. Dolžnost pomoči bližnjemu sta začutila pred približno dvanajstimi leti, ko sta ob pomoči nekaterih duhovnikov na noge postavila projekt "šole za zakon" v Šempetru pri Gorici. Letos praznujejo deseto obletnico delovanja, v tem času pa je skozi tečaj šlo približno 30 parov.

Šola za zakon vodita že 10 let. Od kod ideja za ta projekt?

Marta: Na življenje v zakonu nas doma in v šoli niso posebej pripravljali, izjema je bila cerkev s tečajem za zaročence, ki je bil prepozen (tik pred poroko) in prekratek. Tako sva bila v skupni hoji prepuščena sama sebi. Po petih letih zakona sva šla na prve duhovne vaje in spoznala p. Vitala Vidra, ki že več kot 30 let vodi zakonske skupine in 27 šol za zakon - zadnja leta mu pri tem delu pomagajo p. Beno Lavrih, p. Janez Poljanšek, p. Mirko Pelicon in nekateri zakonc. On je naju spodbujal, da bi začela tudi midva voditi šolo za zakon na našem področju.

Sergij: Pred dvanajstimi leti naju je g. Gašper Rudolf povabil, da bi pomagala pri tečaju priprave na zakon. Ker se nam je takrat zdel tečaj premalo, sva g. Gašperju predlagala ustanovitev šole za zakon. Podprl je idejo. V tistem času je skupina mladih tudi iskala nekaj podobnega, posebej sta bila pri tem prizadevna Mojca Maver in Ivo Podberščič. G. Gašper nam je povezal, v šempetrskem župnišču smo dobili prostore in leta 1994 začeli.

Lahko v nekaj besedah poveste, kaj je to šola za zakon?

Marta: Šola za zakon je edina šola brez testov in izpitov. Namenjena je tistim fantom in dekletom, ki resno hodijo skupaj in se želijo temeljito pripra-

viti na krščanski zakon. Pot pa vključuje veliko vrednoto prihraniti zakonski način življenja za sam zakon. Pri tem prizadevanju se mladi med seboj podpirajo in vzpodbujajo.

Sergij: Imel sem pripombo glede imena "šola za zakon", ker sem menil, da imajo šole kot "šole" vsi do vrha glave. Ime pa je ostalo, ker ustrežnejšega poimenovanja nismo našli.

Zakaj šola za zakon?

Marta: Današnji način življenja ni naklonjen zakonu in družini. Veliko je ločitev, veliko mladih se za zakone ne odloča. Večinoma so mladi v skupni hoji prepuščeni samim sebi in jih za to pot skoraj nihče ne pripravlja. Za vsak poklic obstaja šola, za poklic očeta in matere oziroma moža in žene, ki traja celo življenje, ni nobene šole.

Na začetku ste si verjetno začrtali določene smernice delovanja. Kakšni so cilji oziroma kaj hočete doseči s šolo za zakon?

Sergij: V šoli za zakon se mladi učijo govoriti o svojih doživljanjih, kar je temelj za pristen odnos. Dovolj široko spoznajo vprašanja, ki zadevajo njihovo skupno pot, kot tudi pozneje življenje v zakonu ter družini. Med seboj se povežejo kot enako ali podobno misleči kristjani, ki bodo tudi v prihodnosti kot poročeni želeli sodelovati v zakonskih skupinah.

Ali lahko na kratko opišete vašo "šolsko uro"?

Sergij: Zberemo se dvakrat na mesec. Srečanje je razdeljeno na tri dele. V prvem razmišljamo ob odlomku iz Svetega pisma, v drugem govorimo o dogovorjeni temi, tretji del pa je namenjen prostemu pogovoru, praznovanju rojstnih dni ipd. V vsak del nas uvede pesem ob spremljavi kitare.

Na vsakem srečanju dobijo mladi vprašanje, o katerem do naslednjic razmišljajo. Na srečanjih pripoveduje eden drugim o

svojih spoznanjih in izkušnjah. Govorečega vsi poslušajo brez pripomb, replik ni. Vsak pove svojo izkušnjo, ki je ne komentiramo.

Marta: Voditelj ni predavatelj, ampak povezovalc. Skupino uvede v pogovor, skrbi za dogovorjen način dela in na koncu zaokroži misel. Trikrat letno pa so predavanja, in sicer o krščanskem gledanju na spolnost v službi ljubezni, o uravnavanju spočetij, o zakramentu zakona in pogovor s povabljenima mlajšima in starejšima paroma o zakonu in vzgoji. Obisk mora biti točen in reden, kar je pošteno do vseh drugih udeležencev. Šolanje traja eno leto, večina pa ostaja v skupini do poroke. Skupina se med seboj poveže tudi na drugih področjih: prosti čas, zabava, pomoč... Šolsko leto zaključimo z dvodnevni duhovnimi vajami. Udeležimo se pa tudi vseh porok članov skupine.

Katere pa so najpogostejše teme, o katerih se z mladimi pari pogovarjate?

Sergij: Tem je veliko, lahko jih naštejemo samo nekaj; kako naj odkrijeva, da sva za skupaj, kako se znava pogovarjati, razlika

med žensko in moško naravo, najino skupno verovanje, najin pogled na odgovorno starševstvo, služba in dom itd...

Glede na to, da na mladih stoji svet in da vidva delata z mladimi, gotovo čutita veliko odgovornost. Imata za srečanje kakšne posebne priprave?

Sergij: Vsako soboto zjutraj, preden vstaneva, se pripravljava na večerno srečanje. Najprej prebera odlomek iz Svetega pisma, pregledava, kaj nama bi pomenil v našem življenju, ob tem pa predelava še temo, ki je bila dana, in se pomeniva o najinih izkušnjah s tega področja.

Marta: Lahko rečem, da je priprava na srečanje dolgoročna in kratkoročna. Mislim, da je pomembno, da se trudiva za dober zakon. Zelo različna sva si, zato je potrebno še več poslušanja, pogovarjanja, sprejemanja. Moč dobivava v molitvi, v zakonski skupini, na letnih duhovnih vajah, na sprehodih... V knjigi Najina ljubezen sem prebrala, da je zakon podoben vrtnarstvu. Vedno je treba nekaj okopavati. Samo malo se poleniš, pa se plevel že zaraste preko rož. Ko pogledaš na lepo urejen vrt, pozabiš na ves trud in napor.

Delo v šoli za zakon naju tudi medsebojno povezuje in pomaga graditi najin zakon. Ko se dajeva na razpolago, hkrati od mladih tudi veliko prejemava.

Sergij: Včasih je treba poudariti tudi kakšno negativno izkušnjo, predvsem to, kako sva jo prerasla.

Marta: Pri vseh obveznostih se je treba kar potruditi za reden obisk, vendar je ta napor poplačan, saj se vsakega srečanja vračava bolj bogata.

Sergij: Lahko se tudi pohvaliva s tem, da v vseh desetih letih ni niti enkrat odpadlo. Sicer se zgo-

di, da gre na srečanje samo eden od naju, vendar manjkala nisva nikoli.

Kaj se vama zdi, kako se mladi odločajo za šolo za zakon?

Sergij: Za ta korak je seveda potrebno veliko poguma, predvsem z moške strani, vendar ko pridejo, vztrajajo do poroke.

Marta: Šola leto pripravimo z gibanjem in jih pošljemo po župnijah, najbolj pa se obnese osebnopovabilo mladih, ki že obiskujejo šolo za zakon. Imamo nenapisano pravilo, da kdor se poroči, mora preskrbeti nov par. Nekateri imajo pomisleke in se bojijo, da se bodo morali takoj poročiti, ko pridejo v šolo za zakon. Poudarjamo pa, da je šola za zakon dolgoročna priprava in vsak se poroči, ko je pripravljen za to. Nekateri pari so šolo obiskovali sedem let.

Na severnem Primorskem ste edina "šola" te vrste, kar pomeni, da je vaše področje delovanja bržkone veliko. Od kod vse prihajajo pari?

Sergij: Na začetku so prihajali iz bližnje okolice, zadnja leta pa se krog širi. Pokrivamo področje Postojnske, Krasa, Vipavske doline in do pred enim letom, ko je tam začela delovati šola za zakon, tudi Tolminske. Vedno znova in znova se veselimo vsakega novega para.

Marta: Veseli bi bili, če bi se skupini pridružili tudi mladi pari iz zamejstva.

Ko ravno govorimo o zamejstvu, ali je že prišlo do tesnejšega sodelovanja?

Sergij: Spomladi smo se udeležili srečanja družin, ki je potekalo

v Gorici pod okriljem Skupnosti družin Sončnica.

Marta: Poleg tega sva bila povabljeni, da sva pričevala o svojem življenju staršem birmancev v župniji svetega Ivana.

Kam se vključijo pari, ki se poročijo?

Sergij: Ko se pari poročijo, se vključijo v zakonske skupine. Eno izmed teh vodi tudi p. Mirko Pelicon.

Kako pa oni gledajo na izkušnje šole za zakon?

Marta: Zbrala sem nekaj pričevanj mladih, ki so obiskovali šolo za zakon:

"Teme šole za zakon so zanimive, spodbujajo nas k pogovoru, kjer se dotaknemo najglobljih koticov naše notranjosti. Težko se je pogovarjati ob evangeliju, vendar vtrajava in nama gre na bolje."

"V šoli za zakon sva po treh letih začutila, da je najin odnos trden, da sva temelj postavila in zato sva se odločila za poroko. Naučila sva se se pogovarjati, kar nama - enkrat bolj, drugič manj - uspeva. Vendar veva, da je edino pogovor in odprtost zanj tista pot, ki naju zbližuje in dela najin zakon trden."

"V šoli nama veliko pomeni, da naju drugi poslušajo, ko poveva svoje misli, saj se doslej nisva mogla še nikomur zaupati. Učiva se spoznavati tudi Jezusov nauk, v katerega se do sedaj nisva poglobila!"

V desetih letih ste si nabrali veliko izkušenj in dragocenih informacij. Katere so tiste stvari, ki so vama ostale najbolj v spominu.

Marta: Vsako srečanje je nekaj posebnega in naju bogati. Ko človek gleda mlade, ki se trudijo za pristen odnos, je srečen tudi sam. Skoraj z vsemi pari, ki so obiskovali šolo za zakon, ohranja stike. Srečna sva, ker lahko drugim pomagava do srečnega zakona, v katerem mož in žena skrbno premišljujeta o potrebah drug drugega in te potrebe tudi uresničujeta. Zavedava pa se, da to ni samo najino delo, ampak je prisotna božja pomoč in hvaležna sva Bogu, da sva se odločila za to pot.

MP

Inštitut za socialno in versko zgodovino iz Gorice Izredno zanimivo potovanje po Rusiji

Od Sankt Peterburga do otočja Solovki, krajev trpljenja in molitve, in Moskve

Inštitut za socialno in versko zgodovino je pod vodstvom g. Luigija Tavana v Gorici osvojil drzno zamisel o potovanju od 15. do 22. julija zlasti po malo poznanem delu severne Rusije, ki je bila v daljni preteklosti vojno prizorišče med Skandinavci in Rusi. Na poti proti severu so se popotniki najprej ustavili v Sankt Peterburgu in si ogledali glavne mestne zanimivosti in svetovno znani muzej Ermitaž.

Glavni cilj potovanja je bilo otočje Solovki (Slavčki) v Belim morju, o katerem je izšla knjiga avtorja, raziskovalca Jurija Brodskija z naslovom *Solovki, otoki mučenja, od samostana do prvega sovjetskega uničevalnega taborišča*. Zato so popotniki zvečer odpotovali z vlakom iz Sankt Peterburga proti severnemu pristanišču Kem, ki je nad 60 km oddaljeno od otočja. Druga dne so se še po triurni vožnji z ladjo izkrcali na največjem otoku. Tam se še danes dviga mogočna, obzidana trdnjava, imenovana Kremelj, s samostanom, ki ga sestavljajo pravoslavne cerkve in druge zgradbe. Tu so prvi menihi-puščavniki postavili svoj sedež in v stoletjih ust-

varili samostojno upravno cerkveno enoto, ki je postala temelj ruske duhovnosti od 1400 dalje. Po letu 1918 so boljševiki počasi prevzemali oblast nad otocjem in ga začeli uporabljati, zlasti po letu 1923, kot delovna, kazenska, uničevalna taborišča (gulage) za politične nasprotnike, osumljence, izobražence, bogate, duhovnike itd. Na tisoče teh so zapirali v vse zgradbe in cerkve do zadnjih koticov, jih povsod zverinsko mučili na vse možne načine ter nanje množično streljali. Sestradane in gole so pozimi izpostavljali strašnemu mrazu, poleti pa drugim mukam, komarjem in mrčesu. Nečloveške muke so zaporniki prestajali na gori Sekira, kjer še danes stoji samostan s cerkvijo. Skupno sv. mašo so duhovniki darovali v nedeljo, 18. julija, v gozdu pred križem, ki stoji v spomin na porušeno cerkvi, ki jo je zgradil sv. German. Prav tam je bil leta 1927 ubit z drugimi duhovniki Leonid Fjodorov, duhovnik katoliškega vzhodnega obreda. O

vsem dogajanju na otočju je natančno razlagal Jurij Brodskij. O trpljenju pričajo pretresljivi zapisi in pripovedovanja redkih preživelih in skupna grobišča v raznih krajih, zlasti gozdovih, npr. v Sandormochu, kjer so nasilneži pobili in

pokopali od 27. okt. do 4. nov. 1937 1.111 zapornikov z otočja Solovki. Znano je, da so zaporniki delali pri gradnji zelo dolgega kanala med Baltskim in Belim morjem, kanal je bil poimenovan po Stalinu. Pravijo, da so se Nemci na otočju nau-

čili raznih načinov mučenja ljudi. Baje je bilo na tem področju okrog dva milijona žrtev. V zadnjih letih po pere-

strojki so Solovki postali kraji "spomina in molitve"; obiskovalci si kot romarji ogledujejo spomenike in muzeje o grozotah stalinizma. Poleg dogodkov iz tragične ruske preteklosti so popotniki spoznali tudi naravne lepote: zanimivo okolje, privlačna jezera, bogate gozdove z brezami in bori in na severu celo tundro, pokrito z mahom in lišaji (Otok zajcev). Zanimiva je bila plovba s čolni po jezerih. Na poti proti jugu so obiskali glavno mesto Karelije, Petrozavodsk, ki ga je dal zgraditi car Peter I. Z gliserjem so se

peljali po Oneškem jezeru do otoka Kiži, ki ga krasijo pravoslavne cerkve, zgrajene v posebnem slogu z mnogimi lesenimi kupaletmi; njihova notranost je bogata z ikonami. Pomembna je kmečka hiša, ki hrani vse, kar so ljudje od srednjega veka dalje potrebovali in delali v vsakdanjem življenju. Končno so popotniki po celonočni vožnji z udobnim vlakom prispeli v večmilijonsko Moskvo. Sledil je ogled glavnih zanimivosti, novih in starih zgradb, zgodovinskih in trgovskih objektov, značilnih stolpnic, galerije Gum itd. Posebno pozornost je seveda vzbudil Kremelj, osrednji, utrjeni del Moskve, zgrajen v 15. stol., s svojimi izredno lepimi palačami in katedralami ter dragocenimi ikonami. Ob Rdečem trgu in pred znamenito cerkvijo sv. Bazilija se je gnetlo turistov. V predmestju so popotniki obiskali še samostan Novodevichij, kjer so pokopane razne osebnosti: carice, plemkinje, A.P. Čehov, V.S. Solovjev, N.S. Hruščov itd. Izletniki so za vodstvo in razlago zelo hvaležni vodički iz Milana prof. Anni Bonola, drugim spremljevalcem, gospodu Jožetu Markuži in organizatorjem.

EPD

Goriška občina Župan na tiskovni konferenci o vozlih zdravstva

“Pričakujemo konkretno in učinkovito dogovarjanje”

Na pokrajinski in deželni ravni je treba nanovo vzpostaviti mrežo institucionalnih stikov, razumeti, kateri so načrti, perspektive in tveganja na področju posoškega zdravstva, skupno sestiti za mizo in čimprej priti do konkretnih rešitev ključnih vozlov v perspektivi čezmejnega sodelovanja. To so glavne iztočnice, ki so jih na tiskovni konferenci v petek, 30. julija, v goriški občinski palači predstavili župan Vittorio Brancati, občinski odbornik za socialo in zdravstvo Silvano Ceccotti ter pokrajinski odbornik Luciano Migliorini.

Brancati je svoj daljši in poglobljeni poseg uvedel z zadovoljstvom nad skoraj povsem soglasnimi stališči 25 županov naše pokrajine glede ključnih težav, ki pestijo Goriško; med temi je seveda tudi zdravstvo. Zato je z večjo močjo pred številnimi zastopniki medijev orisal ključne

nem deželnem odborništvu. Brancati gre za ohranitev enotnosti goriške province; njenemu razbitju se vztrajno upira, čeprav “konkretni podatki” pričajo o takih pritiskih in namerah. Gre mu tudi za čezmejno perspektivo, ki jo je treba ojačiti tako, da se ovrednotijo primarne strukture na obeh straneh državne meje. Tudi zato je med prikazom prvega glavnega vozla goriškega zdravstva, ki mu je treba čimprej najti ustrezno rešitev, omenil problem magnetne resonančne, deželna uprava Furlanije-Juljske krajine pa še ni izrazila jasnega stališča, zaradi česar je zadeva obvisela v zraku. Slovenija je postavila rok (31. avgust), do katerega pričakuje odgovor; potem da bo sama nabavila aparaturo. “Manj-

nakup skupne magnetne resonančne tudi simbolno vrednost: bil bi prvi otipljiv korak na poti čezmejnega zdravstva.

Drugo odprto vprašanje je nova goriška bolnišnica, o kateri se govori že od leta 1991. “Tudi glede tega vprašanja moramo sestiti za skupno mizo. Najslabša pot je ne sprejeti nobene odločitve!” Treba je več vložiti v strateški razvoj specialističnih panog, da uporabniki ne bodo začeli uhajati v druga zdravstvena središča in tako obubožali naših struktur: “Dolžnost imamo zagotoviti in nuditi najboljše usluge. Sploh pa je za razvoj čezmejnih projektov odločilnega pomena sodelovanje z deželno upravo.” Dejstvo je, da smo v veliki zamudi, je še povedal župan.

“Odločali bodo drugi in mi lahko nastradamo. Čakamo do 30. avgusta,” je še povedal. Če ne bo prišlo do zadovoljivih rešitev, bo občinska uprava

Foto DPD

probleme goriškega zdravstva, postopke njihovega reševanja, še enkrat postavil nekaj pik na “i” in spodbudil vse pristojne ustanove - od deželne uprave pa do vodstva goriškega zdravstvenega podjetja -, naj pri skupnem omizju le najdejo sprejemljive rešitve, od katerih je odvisen razvoj zdravstva na Goriškem.

“Nekaj se je le premaknilo,” je ugotovil in obrazložil, da se bo v mestu lahko ohranil porodniški oddelek, nadalje je bila Gorica izvzeta iz načrta t.i. širšega zdravstvenega območja; prišlo je tudi do zamenjav v pristoj-

kajo dokumenti? So ekonomske težave? Rad bi vedel, za kaj gre,” je potožil Brancati in poudaril, da sestanek tehnične narave še ni bil sklican. Odbornik Damijan Terpin se je medtem pogovoril z direktorjem šempetrske bolnišnice, ki je rekel: “Slovinci ne razumemo vzrokov prekinitve postopka, ki se je že bližal koncu. Gre za to, da razumemo probleme, ki ovirajo dokončanje projekta.” Če bo torej goriško zdravstveno podjetje v doglednem času razjasnilo svoja stališča, bodo v Sloveniji počakali, saj se zavedajo, da ima

(“glede tega je opozicija složna z večino”) sprožila vrsto pobud skupno z vsemi župani goriške pokrajine, sindikati in drugimi družbenimi dejavniki. Najprej bomo občane informirali o tem, kaj se dogaja, nato pa bo naš protest prevzel ostrejšo razsežnost, je podčrtal Brancati.

Odbornik Migliorini je poudaril popolno soglasje z občinsko upravo in spodbudil tvornejšo dogovarjanje. Podobna stališča je poudaril Ceccotti.

“Igra” je odprta. Na potezi je zdaj deželna uprava.

DD

Goriška pokrajina Predstavitev slovenske in furlanske prevajalk

Zaposlitev dveh prevajalk pomembna pridobitev

Foto DPD

Goriški pokrajinski odbornik Marko Marinčič je na tiskovni konferenci v petek, 30. julija, predstavil novozaposleni prevajalki za slovensčino in furlanščino Ano Magajna (na sliki na sredi) in Liso Dorigo (na sliki levo). Pokrajina si je novi okrepitvi privoščila na podlagi finančnih sredstev, ki izvirajo iz zakona 482/99 o manjšinskih jezikih v Italiji.

Ob predstavitvi obeh novozaposlenih je Marinčič podčrtal, da je pokrajina že pred tremi leti vložila prošnjo za finančna sredstva, potrebna pri zaposlitvi novega prevajalskega osebja. “Zelena luč se je žal prižgala šele sedaj”, je nadaljeval pokrajinski odbornik za evropske in čezmejne zadeve, “tako da se je pomemben premik in zaposlitev prevajalk za manjšinske jezike naše pokrajine zgodila šele tri leta po naši prvi prošnji.” Obe prevajalki sta se zaposlili z začetno pogodbo in s polnim urnikom od izteka sončnega leta. Marinčič je ob tem dodal, da ne skriva upanja, da bi se ta zaposlitev nekoč spremenila v stalno delovno mesto. Pomembna novost bo tudi center za simultano prevajanje, ki bo dokončan jeseni in bo za predstavnike manjšine učinkovit pripomoček za uveljavljanje pravice izražanja v matičnem jeziku.

Pokrajina je prejela prispevek

v višini 102 tisoč evrov. Približno polovico tega zneska bo Brandolinova uprava namenila postavitvi ogrodka in napeljav za simultano prevajanje, sedem tisoč evrov bo vloženih v jezikovne tečaje, preostali delež (približno 40 tisoč evrov) pa se bo uporabil za utečeno in učinkovito delovanje urada z obema prevajalkama.

Slednji še ni dokončan, dela pa se na tem, da bi novozaposleni dobili v pritličju nove prostore. Na tak način bi urad pridobil na prostorski in organizativni avtonomiji. Novoustanovljeni urad se bo prednostno ukvarjal s prevodi obrazcev in dokumentov. Skrbel bo tudi za potrebno vidnost obeh manjšinskih jezikov (Marinčič je v tem okviru poudaril dopolnitve spletne strani goriške pokrajine s slovenskim in furlanskim prevodom). Seveda bo pozornost namenjena vsakodnevnemu uporabi slovensčine in furlanščine v javnosti ter ustreznim nalogam pri čezmejnem sodelovanju z bližnjimi Slovenijo ter sosednimi občinami s slovensko in furlansko manjšino.

Po uvodni predstavitvi se je Marinčič posebej zaustavil pri kroničnih zamudah v izplačevanju prispevkov, ki jih predvidevajo zakoni v korist manjšine. Izpostavil je neučinkovitost pri izvajanju zaščitnega zakona. “Rimska vlada

neprestano otežkoča izvajanje zakona 38/2001” je pojasnil goriški pokrajinski odbornik. “Od njegove odobritve so minila že več kot tri leta. Zaradi muhavosti Rima in obstrukcionizma, ki ga izvaja desnica v paritetnem odboru, pa je zaščitni zakon še na štartnih blokih. Vlada ne dopušča, da bi se zakon 38/2001 začel izvajati. Zaradi tega se v Rimu zaustavljajo tudi vsa finančna sredstva, ki jih manjšini namenja ta zakon”, je sklenil svoj poseg Marinčič.

Besedo je nato prevzela Bernarda Radetič, predsednica slovenske pokrajinske konzulte. Z veseljem je pozdravila novost o zaposlitvi dveh prevajalk. Tudi sama je izpostavila stalna zamujanja pri izvajanju zaščitnih norm. Ob tem se je zaustavila pri problematiki strukturiranja posameznih konzult. Poudarila je, da bi jim bilo primerneje zupati večjo stopnjo avtonomije, saj so danes samo posvetovalni organ, ki ima premejno ekonomsko samostojnost. “Konzulte bi bilo ne nazadnje dobro razširiti tudi na odbornike občin, kjer so prisotni Slovenci, ter na predstavnike krovnih organizacij SSO in SKGZ. Posledično bi ta telesa pridobila večjo težo v civilni družbi in med ljudmi”, je Radetičeva obrazložila svoj pogled.

AC

Kratke

Ustanovljena gospodarska družba IS-gospodarsko sodelovanje

Slovenska manjšina v Italiji in italijanska v Sloveniji se želita s skupnimi močmi bolj uveljaviti na gospodarski ravni. Zato so se zastopniki nekaterih gospodarskih družb z obeh strani meje vključili v načrt o sodelovanju med deželo Furlanijo-Juljsko krajino in Slovenijo ter pri notarju Damjanu Hledetu v Trzinu podpisali akt o ustanovitvi družbe IS-gospodarsko sodelovanje. Družbo Fineuro italijanske manjšine v Istru je zastopal Maurizio Tremul, slovensko finančno družbo KB 1909 Boris Peric, deželno družbo Alessandro Morelli, slovensko družbo AdriaFin Vinko Stupar, družbo Finance Bal, ki pripada italijanski bančni skupini FriulAdria, pa Luigi Costante Ferrari. Družbe sodelujejo z različnimi deleži, s skupnim gospodarskim potencialom pa nameravajo vlagati v projekte ob meji, v naši deželi, v matični domovini, pa tudi v drugih balkanskih deželah.

Čistilna naprava: kmalu posodobitev?

Občinski odbornik za okolje Alessandro Bon je sredi poletja zagotovil, da je deželna uprava Furlanije-Juljske krajine zagotovila milijon evrov za posodobitev goriške čistilne naprave. Ve se namreč, da onesnažene vode, ki so večer problem Gorice, postajajo največji problem prav poleti, saj je zaradi nizkih vodostajev onesnaženje največje, večkrat pa vode tudi zaudarjajo. Bon je zagotovil, da bodo kupili z denarjem posebno napravo za sušenje blata, ki se nabira v čistilni napravi. Istočasno je odbornik tudi povedal, da bo novi nakup uporaben tudi v slučaju, ko bi izgradili čezmejno čistilno napravo, o kateri se na dolgo in široko razpravlja že vrsto let. Čezmejna čistilna naprava je goriška zgodba v malem, saj vse tri obmejne občine izražajo voljo in pripravljenost za njeno zgraditev, Bon pa je povedal, da bodo v primeru izgradnje največje težave z njenim vzdrževanjem, ki je izjemno drago, medtem ko sama izgradnja naj ne bi stala veliko denarja. Koren je večer goriški problem, občinska uprava si prizadeva, da bi oživila bregove tega goriškega potoka.

Na goriški občini predstavitev gledališko glashenega niza prireditev

Gorizia sogna 2004 (Gorica sanja 2004)

Goriško občinsko odborništvu za kulturo si je lani v sodelovanju z Verdijevim gledališčem in ob finančni podpori Fundacije Casa di Risparmio pod naslovom Gorizia sogna 2003 omissilo niz prireditev na prostem, v lepem občinskem parku. Ker je pobuda naletela na zelo dober in spodbuden odziv gledalcev, do letos pod istim nazivom sledila druga tovrstna ponudba z nekaterimi novostmi. Kot je minuli petek na tiskovni konferenci povedal občinski odbornik za kulturo Claudio Cressati, bodo letos gledališke in glashbene predstave bogatejše in se ne bodo zvrstile le v zelenem okviru

občinskega parka, blizu glorie, ki kot mikavno vabilo krasi lepake tokratne izvedbe kulturne pobude, ampak tudi v prednedavnim očiščenem parku Valletta del Corno, v vrtu Lantierijeve palače, v Državni posoški knjižnici in v sugestivnosti grajskega središča, v obnoveni Galeriji E-20. Na skrbno izbranih lokacijah bodo Goričani in gostje lahko od 26. julija do 17. septembra sproščeno uživali poletni večerni hlad in se ob kakovostnih prireditvah, ki jih je odbral umetniški vodja Walter Mramor, kulturno oplajali in obenem na novo odkrili čarobnost nekaterih poznanih, a včasih premalo ovrednotenih

zanimivih goriških koticov. Letošnji izbor je kar pester; začel se je z gledališko glashbeno predstavo Campano 2004 skupine Gruppo Teatrale per il Dialetto priljubljenega Gianfranca Salette (26. julija) v občinskem parku, v katerem si bodo sledili še trije glashbeni večeri, 2. avgusta Melodie d'amore: dall'Opera al Musical, 9. avgusta bo kvintet godal Le Dame della Serenissima Repubblica di Venezia v stilnih kostumih izvajal Vivaldijeve, Mozartove in Haydnove skladbe, 14. avgusta pa bo srečanje z ženskimi glasovi Sotto le stelle-voci di donne per un canto d'estate. V parku Valletta del Corno bo 19. avgusta nastopil orkester Zbylenka s komično glashbenim programom, 25. avgusta bo orkester Joplin Ragtime popeljal poslušalce v ameriški glashbeni svet od l. 1900 do 1920; 27. avgusta bosta skupini Le officine della Cultura in Le voci del Mondo predstavili vrsto Ungarettijevih lirik; 30. avgusta pa bo koncert popevk iz

slavnih '60 let kot poklon popularnemu glashbeniku Gorniju Kramerju. Na tem večeru bo sodeloval tudi slovenski kitarist Marko Feri. Če bo slabo vreme, bodo predstave v Avditoriju furlanske kulture v ul. Roma. V prostorih Državne posoške knjižnice bo 6. avgusta večer posvečen poeziji; poleg italijanskih pesnikov Gabrielle Musetti in Ivana Crica bo tudi slovenski poet, naš odgovorni urednik Jurij Paljk. Pesniški stihji bodo odmevali tudi v Lantierijevi palači 24. avgusta pod naslovom Dnevi poezije in vina (to je edina prireditev tudi s slovenskim naslovom). Na grajskem griču v Galeriji E-20 bodo 3., 10. in 17. septembra tri srečanja z avtorji (Božidar Stanišič, Gianmario Villalta, Pericle Camuffo), ki bodo predstavili svoja zadnja dela.

Vse prireditve s pričetkom ob 21. uri oz. ob 20.45 (srečanja z literaturo) so brezplačne.

JK

Družba Transmedia | Otvoritev prenovljene Hiše filma na Travniku v Gorici

Kulturni pol v mestnem središču, poklon senatorju Darku Bratini

Z leve proti desni: predsednik družbe Transmedia Boris Perić, režiser Ettore Scola, Carmen Donini Bratina, Claudio Cressati in Roberto Antonaz (foto DPD)

V Hiši filma, kot se odslej imenuje kompleks na Travniku v Gorici, so doma tri kinodvorane, prostori kinematografske smeri fakultete DAMS videmske univerze in komercialna dejavnost. Sploh pa se je okrog omenjenih dejavnikov spletla gosta mreža plodnih vezi in sodelovanja tudi z drugimi ustanovami na gospodarski, akademski, založniški, raziskovalni in izobraževalni ravni, zaradi česar je prenovljeni objekt pravi kulturni pol, ki lahko odigra v prihodnje vse večjo vlogo ne le na Goriškem, ampak tudi sploh v vsej deželi.

To so poudarili prejšnji torek, 27. julija, ugledni gostje na otvoritvi, s katero je lastnica stavbe, goriška družba Transmedia, praznično proslavila konec prenovitvenih del, ki so se začela leta 1994. Med številnimi predstavnikami kulturnih ustanov in filmskega sveta so bili med zastopniki civilnih oblasti prisotni kvestor Alessandro Marangon, novogoriški župan Mirko Brulc, odv. Nereo Battello, Dimitri Volčič, deželni odbornik Antonaz, pokrajinska odbornika Demartin in Marinčič, občinski odbornik Cressati in drugi. Predsednik družbe, Boris Perić, je po začetnem orisu namembnosti Hiše filma povedal, da bo notranje dvorišče, prijeten kraj srečevanj in stikov, po-

svečen pokojnemu sen. Darku Bratini, enemu izmed ustanoviteljev družbe, velikemu ljubitelju filma, politiku in prodornemu kulturniku. Rodil se je na Livadi v Gorici leta 1937, je še povedal Perić, študiral v Trentu, delal v Turinu; leta 1976 se je vrnil v naše kraje in bil odtlej dejaven in angažiran na več področjih. Ustanovil je Kinoatelj, nato Nagrado Amidei. Aktiven je bil tudi v politiki: v letih 1992, 1994 in 1996 je bil izvoljen v senat; prerano, leta 1997, je odšel s tega sveta, ko se je za delo mudil blizu Strasbourga. "Danes bi se gotovo veselil konca del okrog kina Vittoria," je še povedal Perić. Direktorja Transmedie Beppe Longo in Igor Prinčič sta nato

odkrila izvorno belo-rdeče-rumeno-modro-zeleno oboje z senatorjevim imenom in napisom v štirih za Gorico pomembnih jeziki: Corte-Cort-Hof-Dvor. Po dolgem aplavzu sta spregovorila zastopnika videmske univerze, ki sta podčrtala, da šteje tečaj kinematografije več kot 200 vpisanih od vsepovsod, tudi z onstran meje. Že sedaj dosegajo "odlične, nepričakovane rezultate," za kar so res hvaležni. Na razpolago imajo namreč tri predavalnice, aparature za restavriranje filmov in druge potrebne prostore. Poseben gost večera je bil uveljavljeni italijanski režiser Ettore Scola, ki je ocenil kot zelo spodbudno dejstvo, da v isti stavbi sobivajo kinodvorane in

univerzitetne učilnice. O Bratini, ki ga je poznal, je povedal, da ga je gnala strast za kulturo, "kar je med politiki prava redkost". V njem je tudi videl veliko ponižnosti, ki je "znamenje človekove veličine". Drug režiser in Bratinov prijatelj, Franco Giraldi, je z laskavimi besedami pohvalil Nagrado Amidei, ki "je vsako leto lepša, bolj vedra, navdušujoča in izvorna". In še: "Bratina je trdno verjel v sodelovanje in izmenjave med narodi;

vedel pa je, da se mora to dogajati na temelju kulture. Zato mu moramo biti hvaležni," saj ima npr. Nagrada Amidei, je še povedal režiser, evropske razsežnosti. Tudi občinski odbornik za kulturo Claudio Cressati je pohvalil zamisel in sposobnost Transmedie združevati ekonomsko dejavnost z vzgojo in raziskovanjem. "Naša istovetnost je pluralna, bogatejša in ima zato več možnosti se izražati. To je stvarnost, ki nam jo zavijajo." Senatorjeva žena, ga. Carmen Donini, je v krajšem pozdravu povedala, da bi njen mož bil gotovo zelo zadovoljen, ko bi videl, kaj je danes postal kino Vittoria. Odbornik Antonaz je izrazil željo, da bi ta kulturni prostor presegal meje Gorice in Goriške, saj gre za posebno poseben vzor sožitja in tvornega sodelovanja različnih stvarnosti.

DD

Praznovanje sv. Ane v Pevmi

Veselo vzdušje ob vaškem prazniku

Krajevna skupnost Pevma - Štmaver - Oslavje, Kulturno društvo Sabotin in Kulturno športno društvo Naš Prapor so v sodelovanju z župnijo Sv. Mavra in Silvestra prejšnji konec tedna od petka, 23., do nedelje, 25. julija, priredili slavnostno praznovanje sv. Ane. Po besedah predsednika tamkajšnje krajevne skupnosti Lovrenca Persoglia je letošnji pester program privabil lepo število ljudi, posebej še mladih: "Ponosni smo na to, da se je našega praznika udeležilo toliko ljudi. In petkov rock koncert na dvorišču pevmske osnovne šole se je zbralo kakih 200 mladih, pri bakladi v soboto zvečer pa več kot 150 ljudi."

Široko zastavljeni program je prvi dan, v petek, predvideval rock koncert znanih zamejskih skupin Last Chance Revisited, The Maff show in Overture. Kakovost glasbenih skupin je na dvorišče pevmske osnovne šole priklicalo v veliko zadovoljstvo organizatorjev številne

poslušalce. Posebej svečan je bil tudi sobotni večer, ko so prireditelji izpeljali baklado po okoliških vaseh. Na šestkilome-

Foto Bumbaca

trskem pohodu so udeleženci štartali iz Pevme, v mimohodu obiskali Koštabor, Štmaver, Pevmski park in se končno vrnili v Pevmo. Izkupiček, ki so

organizatorji zbrali s pohodom, je šel v dobrodelne namene kot pomoč od neurjani prizadetim Ukvam. "Finančna sredstva, ki smo jih zbrali, bomo septembra ali oktobra lastnoročno predali ljudem v Kanalski dolini, ki so morali pretrpeti toliko hudega v zadnjih mesecih", nam je pojasnil gospodarstvenik Persoglia. Ob zaključku

še družabnost, krona veselemu vzdušju, ki je zavladovalo v dveh prazničnih dneh. Slavje se je sklenilo v nedeljo zjutraj s sveto mašo na čast sv. Ani, ki jo je daroval vaški župnik g. Vojko Makuc. "Rad bi se zahvalil vsem, ki so pripomogli, da je naš praznik tako dobro uspel", nam je z zadovoljstvom priznal g. Persoglia. "Posebna zahvala gre Mirki Brajniki, ravnateljici naše osnovne šole, ki nam je velikodušno dovolila, da smo številne pobude izpeljali na šolskem dvorišču. Srčno si želim, da bi praznovanje sv. Ane, kot smo si ga letos zamislili, izpeljali tudi v naslednjih letih. Ob tem naj povem še, da za naslednje leto računamo praznik prirediti na novem igrišču med šolo in sedežem krajevne skupnosti, ki bo v tem času nared. Nedvomno bo tudi to velika in pomembna pridobitev za vse vaščane ter za kulturno rast celotne vasi", je svoje razmišljanje sklenil gospodarstvenik Persoglia. AC

Obvestila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo za piknik-izlet v Beneško Slovenijo odpotoval avtobus v nedeljo, 8. avgusta, ob 7. uri iz Sovodnjah pred cerkvijo in s postanki pred lekarno v Sovodnjah, v Štandrežu pred cerkvijo, v Gorici pred gostilno Primožič in v Podgori.

Poletno središče v Štandrežu bo od 17. avgusta do 3. septembra od ponedeljka do petka med 8. in 13. uro za otroke od 6. do 10. leta. Prijave sprejemata učiteljica Majda Zavavlad in župnik Karel Bolčina.

Darovi

Za potresence v Posočju: D. in Z. 500,00 evrov.

Zahvala

Po obredu mašniškega posvečenja v Ogleju in po novi maši sina Ivana v goriški stolnici čutimo dolžnost, da se iskreno zahvalimo vsem prijateljem, znancem, pa tudi ustanovam, ki so posredno ali neposredno bili v pomoč pri samem obredu nove maše in tudi pri organizacijskem delu slavlja in na zakuski, ki je temu sledila. Prisotnost na obeh slavljih kardinala Tomaša Špidlika jasno pove, kako Cerkev, pa tudi Družba Jezusova gledata na ta dogodka, ki po svojem pomenu in izvoru kažeta na globoko usidranost v lokalni zgodovinski stvarnosti, obenem pa tudi na njuno univerzalno razsežnost. Naš Ivan je bil namenjen kot kaplan v župnijo Dravje v severnem predelu Ljubljane. Tam bo začasno deloval skupaj z bratom Davidom. Naj nam bo dovoljeno, da se posebej zahvalimo pevovodkinji zbo-

ra, ki je obogatil novomašniški obred, mladi gospe Valentini Pavio-Hlede. Družina Bresciani

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 6. avgusta do 12. avgusta 2004)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 6. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Iz domače skrinje: domače popevke, polke in valčki. Utrinki iz zgodovine narodnozabavne in lahke glasbe.

Ponedeljek, 9. avgusta (v studiu Andrej Baucon): 103 TIME - poletje z Andrejem: pop glasba, zanimivosti.

Torek, 10. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 11. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: V trstju poje rakar. - Izbor melodij.

Cetrtek, 12. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Glasba iz studia 2.

V šolskem letu 2004/2005 bo v prostorih Alojzijevejšča **POŠOLSKI POUK ZA DIJAKE NIŽJE SREDNJE ŠOLE.** Vpisi in informacije na sedežu SSO v Gorici - drevored 20. septembra 85, tel. 0481/536455 v dopoldanskih urah

Petek, 6. avgusta, na Trgu Transalpina

Minuta razmisleka oziroma Volja po miru

Foto DPD

Čustva o miru in sožitju prav gotovo sodijo med najvišje vrednote sodobnega časa. Prav v ta okvir sodijo tudi razne letošnje kulturne manifestacije, ki bodo v teh dneh potekale v Gorici. V galeriji Kulturnega doma v Gorici je namreč odprta razstava "Sonce miru 2004", ki so jo tudi letos priredili otroci poletnega središča Slovenskega dijaškega doma Simon Gregorčič iz Gorice. V petek, 6. avgusta, pa bosta na sporedu dve kulturni manifestaciji. V jutranjih urah bodo goriški otroci narisali čezmejno "Soncemiru 2004" na Trgu Transalpina oziroma novem trgu na meji pred novogoriško železniško postajo. V večernih urah (s pričetkom ob 21. uri) pa bo vedno na čezmejnem trgu - kulturno srečanje z naslovom

Minuta razmisleka oz. Volja po miru. Srečanje želi biti le spomin in opomin na 6. in 9. avgust 1945, ko sta pred 59 leti nad japonskima mestoma Hirošima in Nagasakijem "zacveteli" prvi atomski bombi. Manifestacija želi biti stvar in izraz klic k miru v širšem goriškem prostoru, obenem pa tudi znak nadaljnega sodelovanja med Italijo in Slovenijo v novi Evropi. Kulturno pobudo prirejajo v skupnem sodelovanju Kulturni dom iz Gorice, skupnost Arcobaleno, kulturna zadruga Maja, Zveza slovenskih kulturnih društev in goriška pokrajinska konzulta za mir. Pokrovitelji pobud pa so goriška in novogoriška občinska uprava, goriška pokrajina, Fundacija goriške hranilnice in Slovensko kulturno gospodarska zveza.

KONFEKCIJE

DARIA PODVERŠIČ

OD 20% DO 40% POPUSTA
NA POLETNIH OBLAČILIH

GORICA - Ul. Seminario 10, tel. 0481 533592

Mostar / Ob otvoritvi novega Starega mostu Da bi most ne slonel na niču

Bilo je 9. novembra leta 1993, ko so hrvaški topovi usodno zadeli mostarski Stari most, ki je od leta 1566 gledal spodnjo Neretvo ter opazoval neštete ljudi in kulture, ki so korakali po njegovem oboku. Tistega dne izpred enajstih let se je 1.088 blokov apnenca, ki jih je sestavila v izreden umetniški vrhunec marljiva in dosledna roka turškega arhitekta Hajruddina, zgrudilo v tekočo vodo bosanske reke. Takrat je marsikoga zabolelo v srcu.

Marsikdo pa je bil prejšnjega 23. julija srečen, ko so predali bosansko mestu njegov simbol, v celoti prenovljen. Finančno breme za ponovno izgradnjo so prevzele nase mednarodne ustanove: Unesco, World Monument Fund, Svetovna banka in posamezne države. Arhitekturni poseg se je pričel leta 1999 in

posebna komisija izvedencev je nadzorovala delo, da bi se pri gradnji čim bolj dosledno držali originalne iztočnice. Most je od 16. stoletja dalje postal simbol srečanja med vzhodno in zahodno kulturo, stičišče med katoličani-muslimani-pravoslavni. Žal pa so

taki simboli včasih nemočni in ne morejo prenesti poteka dogodkov. Danes Stari most spet stoji, da bi združeval oba bregova Neretve, da bi si na njegovi sredini ponovno

ment mostarske stvarnosti. Mir si seveda želijo vsi, a posameznik ga morda ni še pripravljen deliti s sosedom. Pred nekaj tedni smo imeli na sedežu tržaške Karitas pogovor z g. Krešom Puljićem, duhovnikom iz župnije sv. Janeza apostola v katoliškem predelu bosanskega mesta. Govor je takrat bil o izmenjavi med tamkajšnjo in tukajšnjo škofijsko ustanovo. Iz članka pa so izpadli Puljićevi pogledi na širšo problematiko katoliške skupnosti v Mostarju. Tako nam je povedal: "Življenje v Mostarju je danes žal še vedno trdo. Krivdo gre pripisati tudi zgrešeni politiki Evropske unije. V času daytonskih pogajanj novembra 1995 so storili veliko krivico: je že res, da je bilo potem vojne konec, vendar pa so teh pogajanjih so se začele gospodarske in politične krivice, ki so prizadele vse tri narodnosti, ki v Bosni in Hercegovini prebivajo, in sicer Muslimane, Srbe in Hrvatke oziroma, z verskega vidika, islamsko skupnost, pravoslavne in katoličane."

In dalje: "Ameriški in evropski politični načrti so Srbom prepustili polovico BiH in tam je Milošević področje etnično 'počistil'. Drugo polovico Bo-

sne in Hercegovine so preuredili v konfederacijo in prisilili k skupnemu bivanju Hrvatov in Muslimane." To je po mnenju duhovnika Puljića velika krivica. "Mostar je edino mesto v BiH, kjer so katoličani oz. Hr-

vati daleč v večini: 60 tisoč nas je. Visoki komisariat za BiH pa je temu navkljub vzpostavil med katoličani in muslimani paritetno obliko političnega zastopstva," je dejal g. Puljić. "To pomeni, da smo mi katoličani prikrajšani pri izbiri našega župana, čeprav smo v večini. Odločili so, da mora v občinskem svetu sedeti 15 predstavnikov Muslimanov, 15 Hrvatov in 5 predstavnikov Srbov in drugih narodnosti. Sprašujem se, zakaj ni tako v Sarajevu, Zenici, Bihaču, Tuzli, torej v krajih, kjer so Muslimani v večini! Zato menim, da se v Mostarju noče dopustiti katoliški vpliv: tako je nam onemogočeno ohraniti našo narodno in versko identiteto." Razumljiva je torej Puljićeva ravnodušnost do tako velikega zanimanja, ki ga je v mednarodni javnosti sprožila obnova Starega mostu. Morda se boji, da bi svet tako imel problem Mostarja za rešenega, a težav je še in še: brezposelnost, travme v prebivalstvu, ki so jih sprožila vojna dogajanja in povojno obdobje, visoko število mamišev, kriminal...

Upanje pa je, da bi Stari most dobil vendar bregove, na katere bi postavil svoje temelje, da ne bi slonel na niču, kot je zapisal Paolo Rumiz.

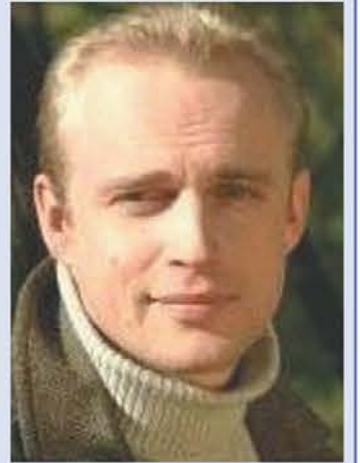
Igor Gregori

Kratke

Film o papežu Janezu Pavlu II.

32-leten plavalci poljski igralec Piotr Adamczyk bo glavni protagonist filma o življenju sv. očeta, ki ga pripravlja televizijska mreža Mediaset. Snemali ga bodo med septembrom in novembrom, predvajali pa aprila po zasebni mreži Canale 5; produkcija naj bi stala okrog 12 milijonov evrov.

Papeževega rojaka Adamczykega, člana varšavskega gledališča Wspolczesny, je izbral italijanski režiser Giacomo Battiato. Film pod naslovom *Karolova zgodba* bo priredba istoimenske knjige vaticanista Gianfranca Svidercoschia. Med ostalimi igralci bodo po poročanju Slovenske tiskovne agencije nastopili Avstrijec Klaus Maria Brandauer, Američan John Malkovitch, Francozinja Emmanuelle Beart in verjetno tudi Raoul Bova. Film, ki bo pripovedoval o otroštvu in mladosti Karola Wojtyły ter njegovem škofovanju in soočanju s totalitarizmi 20. stoletja, bodo snemali pretežno na Poljskem, in sicer v Krakovu, med jezeri Mazury na severu države, kamor je sv. oče zahajal kot študent s kanujem, po njemu dragih gorah, pa tudi v Rimu. "V filmu bi rad lepo prikazal karizmo tega velikega človeka in razloge njegovih izbir," je povedal Adamczyk, saj je prepričan o tem, da je to "izreden človek, ki je spremenil tok sodobne zgodovine Poljske in vsega sveta". Leta 1997 je Adamczyk, ki je tudi fizično podoben mlademu Wojtyły, že nastopal v filmu *Brat našega Boga* na besedilo svetega očeta v režiji Krzysztofa Zanussiija, lani pa se je z njim srečal, ko je v Vatikanu s skupino poljskih igralcev recitiral Wojtyłove poezije.

Na začetku septembra 61. beneški filmski festival

Prejšnji teden so sporočili naslove 21 filmov, ki bodo med 1. in 11. septembrom tekmovali na 61. filmskem festivalu v Benetkah. Mostra bo tokrat potekala pod vodstvom italijanskega producenta Marca Müllerja. S 13 deli bo v Benetkah tudi letos poudarek na evropskem filmu. Müller je na predstavitvi programa povedal, da želijo na festivalu prikazati najboljše filme, ki so jih najboljši avtorji naredili v zadnjem letu. Na Lidu pričakujejo po poročanju STA okrog štiri petine glavnih igralcev v tekmovalnih filmih. Festival bo odprl največji film Stevena Spielberga z naslovom *Terminal*, ki ga bodo prikazali izven konkurence. Tudi Spielberg in njegov glavni igralec Tom Hanks naj bi prišla v Benetke. Predsednik glavne festivalske žirije je britanski režiser John Boorman.

Beletrina: vabilo mladim književnikom na literarno delavnico v Izolu

Knjižna zbirka Beletrina Studentske založbe vabi mlade, še neujeljavljene pesnike in pisatelje na tradicionalni jesenski literarni konec tedna v Izolo. Prijavo, nekaj pesmi oz. strani proze in osebne podatke naj zainteresirani pošljejo do 30. avgusta na naslov: Studentska založba, Beethovenova 9/1, 1000 Ljubljana s pripisom "za Izolo" ali na elektronski naslov info@zalozba.org. Kotizacija znaša 3000 SIT. Literarna delavnica bo v Izoli od 8. do 10. oktobra, vodili jo bosta priznani mlajši ustvarjalci Lucija Stupica za poezijo in Mojca Kumerdej za prozo. Poleg delavnic bodo udeleženci lahko prisluhnili predavanjem in se pridružili na literarnih večerih; v tem času bodo gostili tudi literata iz tujine.

Društvo Cello&Music / Poletni tečaji na gradu Dobrovo Glasba je otroštvo sveta

Vroči poletni večeri bodo tudi letos spremljali koncerte združenja Cello&Music, ki bodo prežemali stvarnost tako na eni kot na drugi strani meje, od Tržaške prek Goriške do Čedadjskega. Preteklost združenja obsega pestro štiriletno obdobje. Prve korake so prireditelji naredili leta 2000, ko so sobane grada Dobrovo v goriških Brdih prvič odprle svoja vrata zvokom mladih čelistov. Poletna šola je takrat nosila naziv Dnevi violončela. Pod mentorstvom umetniškega vodje Vasje Legiša se je skopa skupina navdušencev iz Slovenije in Italije učila inštrumenta. Leta 2002 se je poletna šola Dnevi violončela preimenovala v Violončelo in glasba oziroma Cello&Music, saj so poleg tečajev za violončelo in komorno glasbo dodali še tečaj za violino. Koncerti so vedno predstavljali pomemben obracun izvršenega dela: poteka-

li so v dveh sklopih, in sicer v prvem sta se predstavila učitelja tečaja in drugi profesionalni glasbeniki, v drugem pa so nastopali udeleženci šole. Koncerti so potekali po briških vaseh, v samostanu na Kostanjevici in v Novi Gorici ter v Subidi na italijanski strani Brd. Leto kasneje se je Cello&Music razširil v tri sklope: v Slovenski mednarodni orkester (Si. Chamber Orchestra), v sklop komorne glasbe in seveda v tečaje. V orkestru so sodelovali profesionalni glasbeniki iz celega sveta, ki jih je družila mladostna zagnanost in ljubezen do glasbe: vodil in dirigiral jim je Vasja Legiša, osrednji pobudnik teh glasbenih srečanj. Poletna šola se je lani še naprej širila, saj poleg violončela, violine in komorne glasbe je potekal še tečaj za fagot. Tudi število mladih glasbenikov je naraslo na dvajset udeležencev. Če je bilo v prvih začetnih le-

tih koncertov le nekaj, je bil lani program, kot seveda tudi letošnji, dokaj pester. Poleg celovečernih koncertov mladih tečajnikov bodo letos na sporedu glasbeni večeri komorne glasbe in Slovenskega mednarodnega orkestra. Program koncertov komorne glasbe bo potekal od 8. do 19. avgusta v različnih krajih, od cerkva v Biljani (8. in 19. avgusta) začetkom ob 20.30 in v Pedrovem nad Branikom (13. avgusta ob 19. uri), do Čedadja (cerkev Salette, 14. avgusta ob 21. uri), Gorice (15. avgusta, ob 10.30 v cerkvi sv. Ignacija in 17. avgusta ob 21. uri v dvorani pokrajinskega muzeja na goriškem gradu) in seveda grada Dobrovega (18. avgusta ob 21. uri). Na programu bodo dueti, trii in kvarteti J.S. Bacha, W. A. Mozarta, A. Boismortiera, C. Stamitzja, F. Haydna, F. Deviennea, M. Ravela in drugih. Med drugimi bodo tudi igrali Manrico Pa-

Vasja Legiša

dovani, Vasja Legiša, Toke Moldrup, Helena Kotar, Liborio Guarneri, Roberto Giumbini in Andrej Kopač ter Lucio

Degani in Andrea Rucli. Koncerte komorne glasbe izvajajo umetniki, ki sodelujejo tudi v orkestru in pri poletni šoli. Komorne skupine se predstavljajo v različnih zasedbah - godala, pi-hala, godala s pi-hali, dui s klavirjem, klavirski trio ipd. Slovenski mednarodni orkester, ki je sestavljen iz pretežno slovenskih glasbenikov, pa bo nastopil 5. avgusta ob 20.30 na gradu Dobrovo in dan zatem

vedno ob isti uri v cerkvi sv. Janeza Krstnika v Štivanu pri Devinu. Orkester, katerega člani se srečujejo s skupnim namenom, da bi združili ustvarjalnost posameznega člana v glasbeno celoto, se bo preizkusil v skladbah W. A. Mozarta, J. Haydna in Josefa Suka. Orkester sestavljajo mladi profesionalni glasbeniki, ki delujejo v uglednih filharmoničnih orkestrih kot solisti in v komornih zasedbah v različnih mestih in evropskih centrih klasične glasbe. Aktivni so v Nemčiji, Sloveniji, Avstriji, Švici, Italiji in Španiji. Koncerti orkestra obsegajo skladbe baročnega in klasičnega obdobja, kot npr. suite in instrumentalne koncerte J. S. Bacha, številna dela A. Vivaldija ter klasične Mozartove in Haydnove simfonije. Mladim orkestršem ležijo pri srcu tudi skladbe iz romantičnega obdobja, v katero spadajo tudi serenade za godalni orkester P. I. Čajkovskega in A. Dvoraka, kakor tudi kompozicije 20. stoletja in dela sodobnih slovenskih skladateljev (Škerjanca in Merkuja).

Kratke

Dimitrij Žbogar deželni predsednik Coldiretti

Prejšnji teden je bil Dimitrij Žbogar, kmet iz Samatorce, ki upravlja družinski kmečki turizem in sedi kot svetnik v zgošnjem občinskem svetu, izvoljen za deželnega predsednika Zveze neposrednih obdelovalcev - Coldiretti. Ta je največja organizacija, ki združuje kmete iz celotne dežele, saj šteje kar 26 tisoč članov in 17 tisoč kmetijskih podjetij. Žbogar je bil od leta 1998 tržaški predsednik Coldiretti. Izvolitev pa Žbogarja ni presenetila, saj se je o njegovi kandidaturi govorilo, potem ko je pordensko pokrajinsko vodstvo prešlo pod upravljanje izrednega komisarja Sergija Marinija. Ko je Žbogarja podprl še predsednik videmske Coldiretti Roberto Riganot, je bila njegova izvolitev zagotovljena.

Nekaj vesti iz Doline

Ponavadi se oglašamo samo za razne vaške prireditve, kot so junijski dnevi, Sv. Urh in druge kulturne dejavnosti. V tem dopisu bi rad nekaj opisal o dejavnosti in življenju v dolinski fari. Pred 13 leti smo dobili novega župnika v osebi patra Rafaela Slejka, ki je dal mnogo pobud za oživitve verskega življenja župnije. Opravljenega dela je veliko, in sicer od obnovitvenih del na župnijskih stavbah in obnova dolinskega in prebenediktinskega zvonika. Nazadnje potekajo popravila dela v cerkvi Sv. Trojice v Krogljah. Postavljena je bila tudi nova kapelica pri "križu" v Dolini. Pri vseh teh obnovitvenih delih so sodelovali domači projektanti in zidarski mojstri. Finančno so prispevale vse domače ustanove: dolinska srenja, mladinski krožek Dolina, ustanova Siot, Zadruga Kraška banka Opčine, projekt Dolina 2000; za obnovo cerkve v Krogljah pa Fundacija Crt. Omenimo naj še prispevke vseh župljanov, ki so darovali v te namene. Za cerkev v Krogljah še vedno poteka nabirka za nakup notranje opreme in električne napeljave. Premestitev dosedanjega patra Slejka pa žalostno odmeva v naši skupnosti. Izgubili smo marljivega in požrtvovalnega duhovnika, ki je vsa ta leta skrbel za našo dolinsko in nazadnje tudi mačkolijsko župnijo. Patru Slejku naj gre naša zahvala za ves trud, ki ga je vložil za nas.

Hvaležni dolinski farani

Joan Baez otvorila poletno sezono rimskega gledališča

Foto Kroma

S koncertom, ki ga je Joan Baez imela prejšnji petek v Rimskem gledališču v okviru poletne manifestacije Teatro romano festival, je priznana pevka sestavila pisani mozaik ameriške folk glasbe zadnjih štiridesetih let. V programu so se vrstile znane in manj znane popevke znanih in manj poznanih avtorjev. Med vsemi so najbolj razživile tržaško občinstvo, ki je do kotička polnilo stopnišče rimskega gledališča, vedno zelene glasbene poezije Boba Dylana. Baezova pa je segla v zametke ameriške folk glasbe, ko je s kitaro in v spremstvu štirinčlanskega ansambla zapela nekaj pesmi Woodija Guthria, ki je močno vplival na mladega Dylana: Gurthie je prepeval o izločenih, brezposelnih, o tistih, ki so iz Mehike prišli k severnim sosedom, da bi boljše živeli, a so v novi domovini dobili le težke delovne pogoje.

Ameriška pevka, ki bi o svojem življenju marsikatero zanimivo lahko povedala, je v koncert vključila le nekaj svojih pesmi, drugače so bile skoraj vse ostale sad talenta drugih avtorjev, takih, "ki so za deset, dvajset, trideset... let mlajši od mene", se je pošalila Baezova, duša vseh mirovnikov. V uro in pol trajajočem koncertu je bilo kar nekaj pomenljivih trenutkov: na primer, ko je že tretjo pesem izrecno posvetila Michaelu Mooru in žela tako močan aplavz s strani poslušalcev, ali pa ko se je v prvi osebi opravičila za to, kar "moja država počenja svetu" in sprožila nato še bolj goreče ploskanje. Nekaj pesmi je ameriška umetnica zapela le v spremstvu svoje kitare, nekaj odlomkov pa je interpretirala v španskem originalu. Tržaško občinstvo pa se ni izkazalo za najbolj goreče, ko je Baezova zapela dve pesmi Giannija Morandija, kar ni zanjo novost. Morda je malce vezano vzdusje rimskega gledališča vplivalo na gostjo, ki je po nekaj bisih takoj odjadrala s svojim dvonadstropnim avtobusom, seveda vedno zvesta načelu on the road.

SSO in SKGZ Srečanje z Illyjem

"Illy pričakuje več pritiska z naše strani!"

Prejšnji teden je prišlo do pomembnega srečanja med deželno upravo Furlanije-Juljske krajine in slovensko stvarnostjo, tako na krajevni ravni kot tudi v okviru dialoga s slovensko vlado. Minulo sredo se je namreč predsednik deželne vlade Riccardo Illy sestal s predsednikoma krovnih organizacij SSO in SKGZ Sergijem Pahorjem in Rudijem Pavšičem, preden je odšel v Ljubljano na obisk k ministru Vajglu. Za oceno sredinega srečanja smo povprašali predsednika SSO Sergija Pahorja.

"Predsednik deželnega odbora nas je sprejel dobro leto po svoji izvolitvi." Nekoliko kasno, bi lahko rekli. "Res, sicer po našem daljšem vztrajanju. Končno se je to zgodilo, preden je Illy odšel na obisk k ministru Vajglu v Ljubljano", nam je povedal predsednik Sveta slovenskih organizacij Sergij Pahor. "Srečanje je bilo gotovo koristno, saj smo načeli vrsto vprašanj, ki zadevajo slovensko manjšino. Illy se je za ta vprašanja zanimal, čprav ni bil z njimi dobro seznanjen". Kako to? "Po pravici povedano, ne ra-

zumemo zakaj: ne bi rekel, da se je predsednik deželne vlade pretvarjal, a skratka nekaterih konkretnih problemov naše manjšine ni poznal. Na primer ni dobro vedel za krizno

ljam, da Illy ni bil docela seznanjen z nekaterimi težavami slovenske manjšine v Italiji: to se nam je zdelo očitno. Težko si razlagam zakaj. Morda niso slovenski deželni svetovalci

podpreti reševanje ter ureničevanje zaščitnega zakona. Še več: "Upal bi si trditi, da si Illy pričakuje več pritiska z naše strani", je poudaril Pahor in še povedal, da se je "Illy obvezal, da bo pospešil rešitev nekaterih konkretnih problemov v Rimu, kot na primer vprašanje visoke glasbene šole in težave, ki tarajo Slovensko stalno gledališče." Kakšno nadaljnje stališče je deželni predsednik prevzel glede drugih točk zaščitnega zakona? "Treba je najprej rešiti zastoj pri paritetnem odboru, se pravi sklep paritetnega odbora, ki zadeva potrditev področja, kjer naj bi zaščitni zakon veljal". Kako pa komentirate srečanje, ki ga je Illy imel v Ljubljani z ministrom Vajglom. "Vse

Foto Kroma

stanje, v katerem se gledališče nahaja. Zanimal pa se je vsekar za probleme uredničevanja zaščitnega zakona in se to zgodilo čimprej do njegove aplikacije, čeprav je pripisal nekaj krivde paritetnemu odboru, s čimer pa ne soglašamo popolnoma." To se pravi? "Glede paritetnega odbora je imel svoje pripombe v zvezi z imenovanjem novih komisarjev in glede njegovega delovanja. Vsekakor pa so nekateri njegovi pogledi gotovo utemeljeni. Sicer ponav-

predsedniku Illyju naših problemov posredovali, ali za to ni bilo priložnosti... ne vem", je dodal Pahor. Predsednik Sveta slovenskih organizacij pa srečanje z deželnim predsednikom pozitivno ocenjuje. "Mislim, da je bilo srečanje koristno, ker si je predsednik Illy zapisoval razne pripombe, in torej zbiral informacije." Vtis, ki ga je srečanje z Illyjem zapustilo, kaže, da predsednik deželnega odbora ne gleda hladno na manjšinsko problematiko in da je pripravljen

kaže namreč, da je soglasje kar se da popolno. Srečanje ni imelo le prijaznega pečata formalnosti, ampak ga je prežemalo dejansko skupno gledanje na reševanje problemov, ki zadevajo to skupno področje, kjer naj bi potekale bistvene strukture evropske narave, mislim na načrt petega koridorja in razvoj integrirane pristaniške dejavnosti. Menim, da je to korak naprej v odnosih med deželo in sosednjo državo." IG

Dežela F-Jk Odrpta vprašanja naše manjšine

Ploden sestanek z odbornico za proračun Del Pierovo

Prejšnji teden je bila napovedana tiskovna konferenca, na kateri bi deželni predsednik Riccardo Illy javnosti podal stališče, ki ga deželna uprava ima do zagonetnega vprašanja bivšega padriškega taborišča, v katerem so vsa ta leta nemoteno delovala slovenska društva in ki so ga pred nedavnimi bazovski karabinjerji zaplenili ter prijaviili sodstvo skupino osumljencev. Zadeva se je s sodnega vidika pozitivno razpletla za naše, odrpito pa ostaja pravno vprašanje, pri katerem naj bi imela Dežela poglavito vlogo.

Govorili smo o tiskovni konferenci: ta pa je tik pred zdajci odpadla. Slovenski deželni svetniki Igor Canciani, Tamara Blažina, Bruna Zorzini in

Mirko Spazzapan pa so vsekakor imeli sestanek z novo deželno odbornico za proračun Michelo Del Piero, da bi jo seznanili s padriškim vprašanjem, pa tudi z drugimi problemi, ki zadevajo našo skupnost.

Izvedeli smo, da je bila nova odbornica, ki ima med zamejskimi Slovenci tudi prijatelje in tako dobro pozna naše težave, že seznanjena z vprašanjem, ki zadeva padriško taborišče, tako da je bil dosje, ki so ga bili naši svetniki pripravili, skoraj odveč. Del Pierova je najprej izrazila začudenje nad dolgotrajnostjo postopka glede padriškega zbiralnega centra. Postavila je nato vprašanje, pod kakšnimi pogoji so nekatere neslovenske organizacije dobile koncesijo

za razpolaganje z nekaterimi prostori padriškega objekta, medtem ko so naša društva utrpela kopicico sodnih postopkov. Kaže namreč, da padriške afere ni sprožila državna domena, a so celotni postopek začeli bazovski karabinjerji in to v duhu nenaklonjene politike do našega življa. Zgovorno je že samo dejstvo, da sam predstavnik Agencije za državno domeno Antonio Rossin ni povedal, kdo je tožbo vložil. Slovenski svetniki so zato odbornico Del Pierovo zaprosili, naj zadevi pobliže sledi tudi v sodelovanju in sozvočju s Koordinacijskim združenjem kraških vasi in odvjetnikom Petrom Močnikom, ki nudi slovenskim društvom pravno pomoč. Območje padriškega taborišča bi morala namreč Dežela prevzeti od državne do-

mene in ga nato izročiti v rabo slovenskim društvom.

Na sestanku so se dotaknili tudi odrptega vprašanja drugih imovin, ki bi lahko bolj koristile uporabnosti. Govor je namreč bil o bivših sedežih Kraške gorske skupnosti v Nabrežini in Erse na Proseku. Prvi je v lasti Pokrajine, drugi pa Dežele. Slovenski svetniki so namignili na možnost, da bi si javni ustanovi sedež zamenjali. To zato, ker pokrajinski načrti za razvoj kmetijstva kažejo, da bi bili prostori na Proseku lahko ustrezno uporabni; ko pa bi se Illyjeva želja po obnovi Kraške gorske skupnosti udejanjila, bi lahko ta ustanova ponovno dobila v Nabrežini prostore za svoje delovanje.

Kar pa se tiče vprašanja paritetnega odbora, in sicer imenovanja njegovih članov, zamenjave le-teh in trajanje mandatne dobe vsakega člana, je deželni predsednik bolj hladen, saj je po njegovem mnenju vprašanje s pravnega vidika zelo zahtevno.

Podelitev nagrad prvega novinarskega natečaja Marco Luchetta

Da bi oči otrok prerastle v odrasle

"Ko slišiš žvižg grana-te, pomeni, da je ta letela preko tvoje glave in se raztresila dovolj daleč od tebe. Ko pa žvižga ne slišiš, pomeni, da je bomba padla za tvojim hrbtom..." S temi besedami je novinar državne televizije RAI Franco Di Mare uvedel večer, ki je prejšnjo soboto potekal na trgu Unita', ko so podelili nagrade prvega novinarskega mednarodnega natečaja Luchetta.

Nagrado je ustanovila Fundacija Luchetta, Ota, D' Angelo, Hrovatin (slednji je umrl v Mogadišu malo časa po mostarski tragediji), da bi priznala operaterjem, ki delujejo na področju informiranja, njihovo prizadevanje v prid solidarnosti, miru, bratstva s posebnim ozirom na potrebe otrok, ki so v vojnih okoliščinah največje tarče nasilja. Tako je bilo tudi pred desetimi leti, ko so trije operaterji deželnega sedeža RAI v Trstu - Luchetta, Ota, D' Angelo - snemali dokumentarec v Mostarju. "28. januarja so naši trije kolegi

čakali v zakotni kleti, da se bombardiranje mesta preneha", je povedal Di Mare, ki je večer povezoval v sodelovanju z Maro Venier. "Ko je kazalo, da so se okoliščine začasno pomirile, so naši trije začeli z delom". Hoteli so, da jim otroci povedo, kaj vojna sploh pomeni. Na nekem dvorišču so spoznali Zlatka, ki je bil takrat otrok in danes mladenič. Postavili so se okrog njega in tako ustvarili človeški zid. "Takrat pa je padla usodna granata, ki te preseneti za hrbtom..." Na sobotnem večeru, ki je

Foto Kroma

imel tako lepe (pozdrav Otonvega brata, ki igra v orkestru gledališča Verdi) kot manj uspele trenutke (nastop Teddyja Rena in obujanje petdesetletnice vrnitve Trsta Italiji) je bilo

ponekod skoraj nesramno ob taki priložnosti), je bil prisoten sam Zlatko s starši in povedal le nekaj bistvenih besed: "Naj bo vojne nekaj konec". Na večeru na trgu Unita', ki so

ga bogatili glasba orkestra in petje zbora gledališča Verdi, ki je kljub finančnim težavam privolilo na brezplačni nastop ob tako pomembni priložnosti, ter glas sopranistke Fiorenze Cedolins, so nagradili posebnega poročevalca RAI Pina Scaccia, ki je opisal nečloveške razmere, v katerih živijo sirote v predmestju Nairobi-ja, video operaterja Claudia Rubera, bosansko novinarko Azro Nuhefendic in španskega fotografa Pepa Boneta. Posebno priznanje pa so dobili Bruno Mobicri, Marino Macchi, Monica Garcia Prieto in Zijah Gafic.

Dijaški dom Srečko Kosovel | Krajevni odbor Dobra volja

Kakšna bo jutrišnja Evropa?

Večkrat smo že pisali, da je združena Evropa "stvar" ljudi. Danes bi dodali, da je in bo bodoča Evropska unija predvsem "stvar" mladih, saj za to imamo zgovorne dokaze. Dovolj je, da uprete pogled v sliko, na kateri se množica radoživih

rodne organizacije Association for Community Colleges v sodelovanju s krajevnimi evropskimi partnerji.

Zametki tovrstnih srečanj segajo v leto 1999, ko je skupina mladih preživela mesec dni na neki Visoki ljudski šoli (Folk High

celotnega procesa je torej dialog za medsebojno spoznavanje.

Taka srečanja potekajo tudi večkrat na leto, v različnih evropskih državah. Delovanje tržaškega zasedanja je bilo porazdeljeno v tri sklope: mobilnost, predvsem v zvezi z mobilnostjo

člani različnih nevladnih organizacij tako iz dežele F-Jk kot iz Slovenije, da bi v bližnji prihodnosti prišlo do mreže konkretnega sodelovanja na evropski ravni.

Veliko je krajevnih partnerjev, ki so pobudo podprli, začeni s krovni organizacijama SSO in SKGZ, Evropsko komisijo (Program Mladina), študentsko organizacijo univerze v Ljubljani in študentsko organizacijo Slovenije, Slo-

rrijem in Deželo F-Jk.

Kakšno Evropo pa si mladi želijo? "Tako, v kateri bi imeli večjo izmenjavo izku-

šenj ne le na mladinski ravni, temveč na vsesplošnih področjih", nam je povedala triindvajsetletna Tanja iz Nemčije, ki študira politične vede. "V Evropi bi bilo treba uravno-

vesiti razlike med bogatimi in revnimi državami", je mnenja devetnajstletni Danec Silas, ki je pravkar končal višjo šolo.

Konstantin iz Latvije, študent ekonomije, postavlja kot temelj Evrope integracijo: "Najti bi morali skupne teme, ki bi jih nato nadalje razvijali". Evropa pa ima tudi pomanjkljivosti, saj Aitor iz Baskije trdi, da Unija ne skrbi dovolj zanje pa tudi za druge manjšine ne...

Igor Gregori

Foto Kroma

Evropejcev iz Danske, Nemčije, Avstrije, Španije, Estonije, Latvije, Poljske, Madžarske, Slovenije in Italije zgovorno smehljajo objektivu fotografa, ki je trenutek ovekovečil minuli petek, ko je v dvorani Dijaškega doma Srečko Kosovel potekal t.i. Dan odprtih vrat v okviru dvotedenske mladinske pobude z naslovom "Izzivi širitve Evropske unije 2004". Mladinski večdnevni simpozij prireja krajevni odbor Dobra volja - Good Will medna-

School) na Danskem. Prepričljiva začetna izkušnja je nato privedla do nastanka Združenja komunitarnih šol (ACC), ki jih zaznamuje res poseben način poučevanja, značilen za šolski sistem severnih držav. Te šole so rezidenčne tipa, v katerih študentje iz vseh krajev Evrope vseskozi živijo v stiku z vrstniki (starostna diskriminanta je od 18 do 25 let) in svojimi vzgojitelji, oz. boljše mentorji, s katerimi delijo lastne izkušnje in znanje: temelj

znanja spričo parifikacije visokega šolstva na evropski ravni; integracija, seveda z ozirom na integracijo priseljencev; mreženje, to je spoznanje in vezanje stikov tako s posamezniki, pa tudi z organizacijami, s katerimi in preko katerih vsakdo bolje spozna stvarnost sosedov ali bolj oddaljenih držav.

Prav slednji sklop se je minuli petek odvijal ob dialogu in plodni formuli delavnic med udeleženci mladinske pobude in

Obvestila

Razstava "Lesene umetnine", na kateri razstavljajo umetniki iz Slovenije, avstrijske Koroške in naše dežele, bo na ogled do 8. avgusta v Bridarjevi hiši v Devinu. Urnik: od 17. do 21. ure.

V petek, 6. avgusta, z začetkom ob 20.30 bo v cerkvi Janeza Krstnika v Štivanu pri Devinu koncert SI. Chamber Orchestra, Slovenskega mednarodnega orkestra, ki šteje 27 članov. Na sporedu bodo dela W.A. Mozarta, J. Haydna in J. Suka. Dirigent in solist bo Vasja Legiša. Vabljeni!

Gospa in gospodične, pridite na tridnevni oddih z duhovnimi srečanji v Domu blagrov nad Trstom, in sicer od ponedeljka, 16., do srede, 18. avgusta. Srečanja bo vodil p. Andrej Božič, frančiškan iz Vipavskega Križa. Pojasnila in prijave na tel. števil.

040 299409 (ga. Jež) in 040 43194 (Martelanc).

Darovi

Namesto cvetja na grob pokojne Angele Fonda daruje sosedka Milka 20,00 evrov za cerkev na Pesku.

Ob petdesetletnici poroke darujeta Albin in Jelka Bak 50,00 evrov za cerkev na Pesku.

Trgovina jestvin

KUKANJA

Nabrežina 106/B
tel. - fax 040 200172

Duhovne vaje za žene in dekleta

Počitnice malo drugače

Morda ste videli na televiziji, ko so poleg navadnih počitnic pri morju ali v gorah kazali posebne vrste počitnic, kot je npr. "surf", podvodno plavanje, smučanje na vodi, plezanje po gamsovih stezicah, letanje z jadralskimi letali ali posebnimi padali itd. K tem posebnim počitnicam prištevajo tudi preživljanje prostega časa v samostanih. To postaja zadnje čase vedno bolj moderno. Pred očmi imam lepo mlado gospo, ki jo je časnikarka nagovorila z vprašanjem, kako to, da si je izbrala za počitnice samoto v samostanu. Z nasmehom na ustnicah je gospa odgovorila: "Človek včasih potrebuje, da se umakne v samoto in se posveti svojemu notranjemu življenju."

Me smo srečne, ker si z malo dobre volje lahko privoščimo

tri dni posebnih počitnic v samoti z zelenjem obdanega Doma blagrov (Le Beatitudini) nad Trstom. Tam bomo imele čas, da se nekaj ur na dan posvetimo svojemu notranjemu življenju pod vodstvom p. Andreja Božiča, v kapeli, na sprehodu... Imele pa bomo tudi priložnost, da, takole bolj potihem, izmenjamo misli s prijateljicami, ki jih morda vidimo le enkrat na leto prav v tem Domu. Vesele smo, ko se srečamo, in težko nam je, ko se ločimo. Pridite tudi Vi v našo družbo! Pa se koga povabite. Naredili boste veliko dobro delo sebi in znanki. Letos bodo duhovna srečanja potekala od ponedeljka, 16., do srede, 18. avgusta. Za pojasnila in prijave se obrnite na tel. števil. 040 299409 (Jež) ali 040 43194 (Martelanc). Nasvidenje!

Stara udeležnica

Narodna in študijska knjižnica / Obisk podsekretarja Gaberščka

"Naša karta v Evropi je kultura"

Minuli petek se je v prostorih NSK mudil državni podsekretar na Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije Silvester Gaberšček, ki se je sestal v daljšem pogovoru z vodstvom NSK. Najprej je predsednik kulturne ustanove Viljem Černo orisal nespodbudno tržaško ozračje, v katerem Slovenci živimo. Podčrtal je željo, da bi matična domovina odločno podprla vstop NSK v primerne prostore bivšega Narodnega doma, da bi lahko knjižnica čedalje širila naše kultur-

no življenje v Trstu in prav s kulturnim dejavnikom pripomogla k premoščanju predhodkov, ki še danes ponekod zaznamujejo tržaško stvarnost do našega vprašanja.

Podsekretar Gaberšček se problema jasno zaveda. Obenem dobro ve tudi, da ljubljanski politični krogi našo stvarnost bolj malo poznajo in da imamo zamejci v Ljubljani premalo zaveznikov. Možna rešitev bi predstavljalo navezovanje stikov s tukajšnjimi miselnimi odprtimi krogi in predvsem s fur-lanskimi, ki so imeli pomembnejše prostore bivšega Narodnega doma, da bi lahko knjižnica čedalje širila naše kultur-

Foto Kroma

vitev NSK ravno v razstavišču slovenskega parlamenta, da bi prišlo do neposrednejšega stika s slovenskim političnim svetom. Kar pa se tiče uporabnosti Narodnega doma v Trstu, je Gaberšček predlagal, da bi v prostorih, s katerimi NSK danes razpolaga, nastavili info center z najrazličnejšimi po-

datki o slovenski kulturi v deželi F-Jk in matici.

Ravnatelj NSK Milan Pahor je predloge sprejel, a njegova želja je predvsem ta, da bi postala NSK organsko nameščena struktura v slovenskem kulturnem tkivu, da ne bi več izpadla kot "dodatek k slovenskemu kulturnemu življenju."

Izlet Kluba prijateljstva v notranjost Istre

Po glagoljaški poti (4)

Kosilo nas je čakalo na slovenski strani, v Sočergi. Gostilničar nam je postregel z okusno domačo hrano. Za spremljavo sta nam igrala deček v narodni noši na diatonično harmoniko in starejši mož na bumberbas. Bumberbas je nekaj boben, vanj je vbojena palica in mož je palico vlekel gor in dol ter s tem dajal ritem.

Popoldne smo se povzpeli na grič, na katerem stoji cerkev, posvečena sv. Justu in sv. Evfemiji. Tu je bilo prvo službeno mesto g. Marjana Živca. Pred kratkim so prav po njem poimenovali prenovljeno župnišče. V cerkvi nas je pozdravil sedanji župnik g. Niko Rupnik. Skrbeti mora za šest žup-

nij. Zahvalil se je vsem, ki pomagajo pri oskrbovanju cerkve. To so v glavnem vaščani, ki so se izselili v Trst, a so ostali navezani na svoj rodni kraj. Nekaj jih je bilo med nami. Maševal je g. Jože Špeh. Na harmoniko je spremljal petje Davorin Starec s Proseka. Cerkev je lepo oskrbovana, prenovljena. S polkrožne velike stene za oltarjem so nas vzpodbujali k molitvi liki svetnikov, med njimi sv. Just. Izpred cerkve je čudovit razgled na druge zelene griče v okolici in na gore v daljavi. Sama vas Sočerga pa je en sam cvetoč vrt. Bujno cvetje krasi cele zidove, okna, vrtove... S to lepo sliko v očeh smo se poslovili od Sočerge in Istre.

G. Marjan Živic

Rada bi povedala še kaj o glagolici. Črk ima kar 40. Številke ne pozna. Števila so izražali kar s črkami. Sicer so enako delali tudi stari Rimljani. Latinska črka I je ena, V=5, X=10 itd. Pri glagolici predstavlja število ena črka A, 2 je B..., kar nam je razložil in pokazal naš hrvaški vodič g. Bruno Cotič. Še en dodatek! Ob sobotah ra-

Pogled na Sočergo

da poslušam radijsko oddajo iz Slovenske Benečije, ker povedo marsikaj zanimivega in pametnega. V soboto, 19. junija, sem tudi poslušala. Na žalost sem postala manj pozorna pri obvestilih. In prav pri obvesti-

lih zaslišim, da govorijo o glagolici! Če sem prav dojela, imajo v Špetru v Benečiji nek dokument, pisan v glagolici. Da ni morda tisti misal, ki ga je nekje v Benečiji pred mnogimi leti odkril pesnik in pisa-

telj Ivan Trinko Zamejski, kot poroča g. Angel Kosmač v dolgem sestavku "Glagolica na Primorskem in v Slovenski Istri"?

/konec
Nada Martelanc

Pogovor s koroško Slovenko Andrejo Wieser, šefico protokola olimpijskih iger

Moj delovni čas je trenutno 14 ur dnevno

Olimpijske igre so bile tako v antičnem kot v modernem svetu trenutek, ko se je svet ustavil in občudoval športne dosežke atletov. V antiki so Grki zmagovalce povzdignili tako rekoč na nivo polbogov, v sedanjem času pa za to skrbijo (še pred olimpijsko zmago) sponzorji. Panta rei - vse se spreminja, bi rekli stari Grki.

Nekaj pa se vseeno ni spremenilo, in sicer skrb, s katero organizatorji vsaka štiri leta pripravijo največji in najodmevnejši športni dogodek.

V samem olimpijskem kolesju, ki pripravlja letošnje igre v Atenah, pa se že tri leta trudi koroška Slovenka Andreja Wieser, in sicer kot šefica protokola letošnjih olimpijskih iger, ki je kljub številnim opravilom našla tudi nekaj časa za pogovor za naš list.

Kdaj in kako ste postali del velike olimpijske družine?

Vse se je začelo leta 1997 na Koroškem, ko sem sodelovala pri organizaciji za kandidaturu olimpijskih iger *Brez meja - Ohne Grenzen - Senza confini 2006*. Po tej izkušnji sem delala poldrugo leto v Londonu, in sicer za mednarodno športno firmo. Tu so me nagovorili, ali bi sodelovala pri organizaciji olimpijskih iger v Atenah. Šla sem na pogovor... rezultat slednjega je bil, da sem od februarja 2001 v grškem glavnem mestu.

Kako poteka vaš dan v Atenah?

V bistvu je delo pri organizaciji iger različno od tistega, ko se pogaja za kandidaturu. V pripravljalnem odboru gre za o-

perativno delo. Treba je imeti jasne pojme in jih dosledno koordinirati. Lahko bi rekli, da je vsak dan pravzaprav nov projekt.

Delo v olimpijskem protokolu

pomeni sodelovati z različnimi subjekti, in sicer od članov Mednarodnega olimpijskega komiteja do služb, ki skrbijo za logistiko in varnost. Državnike na olimpijske igre vabijo na-

cionalni olimpijski odbori, za njihov prihod pa sodelujejo tudi diplomatska predstavništva. Prav zaradi ugodne lege bo letos veliko obiskov tujih državljanov. Z razliko od Sydneja, kjer je bilo treba načrtovati obisk dolgoročno, bodo tuje delegacije lahko prišle v Atene tudi s kratkoročno najavo. Zato sodelujemo tudi z grškim zunanjim ministrstvom, ki je poskrbelo za številne osebne asistente za obiske med igrami. Gre za mlade diplomate, ki bodo na voljo tujim delegacijam.

Kakšno je vzdušje v vašem teamu? Kako pa na olimpijske igre reagirajo sami Grki?

V mojem teamu dela 60 redno nastavljenih sodelavcev. Moj delovni čas je trenutno 14 ur dnevno. V teamu vlada veliko pričakovanje, a tudi napetost. Moja naloga v tem trenutku je tudi ta, da svoje sodelavce psihološko pripravim na vse. Telefoni bodo v naslednjih dneh brneli, zato jim je potrebno razložiti, naj ohranijo vsekakor mirne živce.

Grki so seveda zelo ponosni in evforični, ker se največji športni dogodek leta odvija prav pri njih. Olimpijske igre so ne nazadnje tudi del njihove zgodovine.

Za olimpijske igre so v Atenah zgradili veliko objektov, vendar je to pomenilo, da so gradbišča povzročala tudi nekatere probleme v vsakdanjem življenju oziroma pri prometu. To pa je seveda druga plat medalje.

Kaj pa po olimpijskih igrah? Po olimpijskih igrah si želim dolgo spanje, srečati prijatelje in potovanje brez telefona in faxe. Nekaj delovnih ponudb pa imam že na mizi...

Peter Rustja

Po posegu deželnega svetovalca Spazzapana

Nove možnosti za razvoj doline Rezije

Deželni svetnik Slovenke skupnosti Mirko Spazzapan z zadovoljstvom ugotavlja, da je deželni odbor na seji 29. julija odobril prispevek v vsoti skoraj 800 tisoč evrov za izboljšanje cestne povezave med dolino Rezijo in Učejo.

Meseca februarja je Spazzapan vložil svetniško vprašanje prav glede zadevne cestne povezave. "Glede na to, da na vprašanje nisem dobil še odgovora - je komentiral Spazzapan - sem vsekakor bolj zadovoljen nad odobreno iniciativo kot pa nad morebitnim besednim odgovorom." Deželna odločba med drugim upošteva tudi to, kar je Spazzapan predlagal v

predloženem vprašanju, to je, naj se številne infrastrukturne težave v Reziji upoštevajo tudi pri financiranih v okviru mednarodnega sodelovanja. Cesta iz Rezije na Učejo bo pripeljala k boljši povezavi doline pod Kaninom s sosednjo Republiko Slovenijo, h krepitvi odnosov med prebivalci obeh strani meje, ne nazadnje pa bo tudi pomagala pri lažšanju polemike o jezikovni različnosti.

Dolina Rezije, eden najbolj zaostalih predelov naše dežele prav zaradi svoje geološke zaprtosti, bo dobila s tem posegom nove možnosti za razvoj svoje gospodarske in kulturne specifičnosti.

Z 2. strani

Kerry: kako bo prepričal...

Kaj pa Kerry? Kerry je prepričan, da bo treba mednarodne krize reševati prej z diplomacijo kot z orožjem, da bo morala mednarodna skupnost skupaj odobriti vojaške akcije, nacionalno varnost pa bo Kerry zagotovil z usmerjenimi akcijami državnih in mednarodnih varnostnih oziroma obveščevalnih sil, ne pa z vojaškimi posegi proti posameznim državam.

Načelno so ti načrti vredni odobravanja, vendar so v Evropi Kerryjev nastop sprejeli z rezervno. Tu sicer tiho navijajo zanj, ker so prepričani, da bo prekinil arogantno enostransko zunanjo politiko, ki jo je vodil Bush. Vendar so analitiki vseeno skeptični: najprej zato, ker je Kerryjev zunanjepolitični program

zelo nedefiniran, saj ne razloži, kako misli navedene načrte izpeljati. Drugič, ker se Kerryjevi pogledi na krizo v Iraku v svojem bistvu ne razlikujejo od Bushevih, saj Kerry ne misli umakniti vojske iz Iraka, prej nasprotno. Nazadnje pa se analitiki zavedajo, da bo Kerry paradoksalno spravljal evropske politike v hudo zagato in da se bo ob prvi priložnosti zopet pokazala razdrobljenost in neučinkovitost evropske zunanje politike. Kako se bodo namreč evropski voditelji obnašali, ko bo Kerry v imenu nove multilateralnosti potkal na njihova vrata - in ali bodo znali zavzeti tako jasno stališče, ko bo od njih zahteval, da skupaj rešijo nemogočo situacijo, ki so jo zakuhal v Iraku?

Nov podvig slovenskega ultramaratonskega plavalca

Strel ukrotil Jangce Kiang

Martin Strel, slovenski ultramaratonski plavec, se je v petek,

30. julija, ponovno vpisal v Guinnessovo knjigo rekordov. Sklenil je namreč svoj zadnji podvig, pri Šangaju je dosegel "točko 0" svojege več kot 4000 km dolgega plavanja po reki Jangce Kiang. Veliki podvig je slovenski plavec začel 11. junija in ga v petdesetih etapah sklenil pri izlivu Modre reke v morje. S tem je Strel izboljšal rekord na področju ultramaratonskega plavanja, ki je sicer pripadal njemu samemu. V vodah kitajske reke je Strel preplaval 4600 km in tako za dobrih 600 km izboljšal znamko, ki jo je preplaval v Missisipiju leta 2002. Slovenski plavec se je na poti moral soočiti s številnimi težavami, ki jih v pripra-

vah ni jemal v poštev. V 51 dneh plavanja na kitajskih tleh je Strel moral zaradi izčr-

panosti in vročine celo v bolnišnico. Vseeno pa je svoj pod-

panostni in vročine celo v bolnišnico. Vseeno pa je svoj pod-

vig uspešno izpeljal in se prejšnji petek zaslužno veselil prihoda v Šangaj. Tam mu je njegova ekipa, ki jo je sestavljalo šest Slovencev in trinajst Kitajcev, pripravila sprejem ob pomembnem uspehu. Strel se je po napornem plavalnem podvigu v matično domovino vrnil v sredo, 4. avgusta. Povedal je, da si bo najprej vzela kratek čas premora in da bo nato začel načrtovati nove podvige. Reka Jangce Kiang, ki jo je slovenski ultramaratonski plavec uspešno premagal, je najdaljša azijska reka in hkrati tretja najdaljša reka na svetu. Izvira v Tibetu na 4900 metrih nadmorske višine. Iz gora južnogovzvodne Kitajske se nato

skozi soteske prebije na široko poplavno ravnino ter se pri Šangaju izliva v morje. Strel je preplaval tri četrtine kitajskega veletoka: štartal je pri soteski Tiger Leaping Gorge in svoj podvig kot že omenjeno zaključil pri Šangaju.

Strel je v svetu mednarodnega ultramaratonskega plavanja že dalj časa zelo zelo pomembno ime. V zadnjih štirih letih je podrl številne rekorde in se večkrat podpisal v Guinnessovo knjigo rekordov. Najprej je leta 2000 v 58 dneh preplaval 3004 km dolgo Donavo od izvira do izliva. Postavil je svetovni rekord v daljinskem plavanju in se prvič vpisal v najbolj znano svetovno knjigo rekordov. Leta 2001 je v isti reki dosegel nov rekord na področju neprekinjenega plavanja. V 84 urah in 10 minutah je preplaval 504 km in s tem izboljšal 21 let star rekord Argentineca Ricarda Hoffmana. Strel je s svojimi dosežki nadaljeval leta 2002. V ZDA se je odločil se soočiti z Missisipijem. Uspešno je naskočil rekord daljinskega plavanja, ki ga je sam postavil dve leti pred tem. Tokrat je v 68 dneh preplaval celih 3797 km. Njegov pomembni dosežek je v posebni resoluciji ugotovil celo ameriški kongres. Pred Jangcem Kiangom je Strel nazadnje plaval v reki Parana v Argentini. Med 15. novembrom in 8. decembrom 2003 je preplaval razdaljo, ki ločuje slapove Iguazu od središča Buenos Airesa in v 23 dneh tako preplaval 1930 kilometrov zahtevne južnoameriške reke.

Z 2. strani

Hudo načeta...

V ta namen je Follini vložil poslanski zbornici vrsto spreminjalnih predlogov. S tem pa je sprožil odločno reakcijo Sever-

ne lige, ki je zagrozila, da bo zapustila vladno večino, s čimer bi bil tudi konec sedanji legislaturi. Ko pa je Berlusconi imenoval krščanskega demokrata Buttiglioneja za evropskega komisarja, je Follini svoje predloge "zamrznil", hkrati pa se je zgodilo, da je hudo bolni Umberto Bossi odstopil kot minister za ustavne reforme in izbral mesto evropskega poslanca, kar je pomagalo, da se je ozračje trenutno umirilo. Ogenj v stehi pa je nastal v trenutku, ko je bil predmet razprave v poslanski zbornici zakonski predlog, naj se odobri jamstvo za visoko posojilo, s čimer naj se reši pred stečajem letalska družba Alitalia. Severna liga je bila odločno proti, med razpravo pa je prišlo do hudih zameranj, padale so hude žaljivke na račun mlade

poslanke, nakar je prišlo do fizičnega obračunavanja med nekaterimi poslanci, tako da je predsednik Casini moral sejo prekiniti in odrediti tudi us-

ne trezne sankcije. Dela so se nadaljevala le z veliko težavo, tako da obstaja nevarnost, da parlament ne bo pravočasno odobril pomembnih listin, kot sta npr. Listina o gospodarskem in finančnem programiranju in finančni poročun za leto 2005. Že iz tega, kar smo navedli, bi kazalo, kot da je Berlusconi že izpustil vajeti iz rok, najmanj, kar lahko rečemo pa je, da je njegova karizma že hudo načeta.

AC

Pričakujejo ostru soočanja med pravosodno ministrico Zdenko Cerar in časnikiarjem Mirom Petkom

Koalicija Slovenija kliče vlado na odgovornost

Vlado, politične stranke in tisti manjši del javnosti, ki se zanima za razmere v državi, je ob koncu julija presenetila zahteva skupine poslancev iz SDS in Nove Slovenije, krščanske ljudske stranke, strank, ki tvorita koalicijo Slovenija, da Državni zbor razpravlja o delu in odgovornosti vlade Antona Ropa.

Ilcem. Predsednik vlade v televizijskih nastopih deluje sproščeno, prepričljivo in celo z nekako obzirnostjo do drugače mislečih. Smehlja se bolj kot navadno, kar vse dokazuje, da postaja zaznavna politična osebnost v Sloveniji.

Vendar so ljudje pretežno ravnodušni glede volitev. Zagotovo zaradi tega, ker so jih poli-

imena na listah niso toliko zato, da bi bila izvoljena, ampak bolj zaradi tega, da prinesejo dodano vrednost k ugledu stranke." Pri tem pa se posamezniki tudi sprenevedajo. Zoran Jankovič, predsednik

uprave trgovskega velepodjetja Mercator je, denimo, izjavil, "da je politika resen posel in zanj se ne zanimam. V Forumu 21, ki je nestrankarski, se vključujem v razpravo o stvarih, ki jih obvladam. Nikakor pa v Forumu 21 ne iščem političnih točk." Pričakujejo, da se bosta na predvolilnih nastopih najbolj ostro soočila pravosodna ministrica Zdenka Cerar, ki naj bi bila najbolj odgovorna za pomanjkljivosti in pogosto spolitiziranosti slovenskega pravosodja, kandidiralna bo na listi LDS, in časnikiar Miro Petek. Njega so pred skoraj štirimi leti poskušali umoriti, a pravosodje je njegov primer dalj časa zelo površno in lagodno obravnavalo. Miro Petek, ki bo kandidiral na listi SDS na Koroškem,

pek takole ocenil: "Sramotno je za državo, da skoraj po štirih letih organom pregona ni uspelo spraviti za zapahe naročnikov napada name. Sramotno je, če bi bila to posledica nesposobnosti, še bolj skan-

Miro Petek

Zdenka Cerar

Zagovarjala naj bi se zaradi tega, "ker ni uresničila obljub državljanom." Gre seveda za zadevo, ki sodi v predvolilno kampanjo oziroma v okvir soočanja med strankami, ki sodelujejo v vladi, in tistimi v opoziciji. Parlament naj bi omenjeno interpelacijo o delu in odgovornosti vlade obravnaval predvidoma sredi meseca septembra, nekako dva tedna pred državnoborskimi volitvami. Potrebna pa bo udeležba zadostnega števila poslancev. Mogoče je namreč tudi bojkot zasedanja, ker se je mandat sedanega sklica državnega zbora formalno že končal. Janez Janša in dr. Andrej Bajuk poudarjata, da koalicija Slovenija ne bo zahtevala glasovanja o zaupnici vladi, ker bi bilo to sedaj brez pomena. Pač pa obe stranki pričakujeta obširno razpravo o očitkih, naslovljenih na vlado Antona Ropa.

Premier in posamezni ministri medtem obiskujejo območja z največjimi družbenimi in gospodarskimi težavami, kot so Zasavje, Štajerska in Prekmurje, obljublajo rešitve in denar, pa skrajšujejo roke za izpolnitev posameznih projektov, denimo, na področju prometa. Delujejo in nastopajo skratka tako, kot je povsedeči vo-

tika, stranke in tudi mnogi sedanjí poslanci pretežno razočarali. Raje kot o volitvah razmišljajo in govore o bližnjem začetku letnih olimpijskih iger v Atenah, popotresni obnovi v Posočju in goljufijah pri njenem izvajanju, pa o vzrokih za nedavni pomor prek 300 čebeljih družin v Sloveniji Istri in na Bledu.

Sodeč po javnomnenjski raziskavi, ki jo je izvedel časnik Dnevnik v Ljubljani, še zmerom skoraj polovica volilcev ne ve, za katero politično stranko oz. kandidata bodo na volitvah 3. oktobra glasovali. Bolj zanimive pa so nekatere podrobnosti. Zanimanje vzbujajo znane osebnosti iz sveta zabavne glasbe, voditelji televizijskih oddaj, pa drugi umetniki ali znanstveniki, ki bodisi bodo ali pa naj bi kandidirali na listah političnih strank. Strankarski strategji poudarjajo, "da znana

Anton Rop

je v intervjuju, ki je bil objavljen v novi številki revije Demokracija, celoten posto-

dalozno in zaskrbljivo pa je, če je to res posledica dolge roke tovarišev iz ozadja."

Premier Anton Rop in drugi politiki iz vladne koalicije neradi omenjajo socialno krizo in stiske Slovencev

Opazno je, da politiki in ministri, zlasti iz območja parlamentarne in vladne koalicije, v predvolilni kampanji zelo redko govore o socialnem razslojevanju v Sloveniji. Morda se tega sramujejo, ker oni po večini žive v izobilju in zato do revnih nimajo velikega razumevanja. Volilci pa so zagotovo glede socialnih vprašanj najbolj ranljivi in občutljivi. Predsednik vlade Anton Rop je nedavno sicer poudaril, da potrebujemo razmisleke o tem, "kako naj izkoristimo članstvo Slovenije v EU za to, da bomo vsi bolje živeli, ne samo nekateri." V Delavski enotnosti, glasilu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, so ugotovili, da je premier samo ponovil mnenje in zahtevo predsednika tega sindikata Dušana Semoliča, ne da bi to povedal. Kaj izvirnega torej ni bilo v omenjenem razmišljanju predsednika slovenske vlade. V zadnjih dneh pa so se cene varstva otrok v mnogih vrtec povisale, tako da je cena enomesne oskrbovalnine že višja od minimalne plače zaposlenih v Sloveniji.

Marjan Drobež

Izročena jim bodo na slavnostnem zasedanju mestnega sveta septembra

Prejemniki priznanj mestne občine Nova Gorica za letošnje leto

Mestni svet mestne občine Nova Gorica je po izkušnjah in tradiciji iz prejšnjih let tudi sedaj, pred poletnimi počitnicami, izbral nekaj posameznikov in ustanov oz. organizacij, ki naj bi bili zaslužni za napredek te občine na raznih področjih, zato bodo prejeli priznanja mestne občine za letošnje leto. Izročena jim bodo na slavnostnem zasedanju mestnega sveta najbrž 9. septembra, ko ima Mestna občina svoj praznik.

Naziv častnega občana bodo podelili predsedniku Evropske komisije Romanu Prodiu (na sliki), in sicer "za njegovo pod-

poro čezmejnem projektom in tako prikazano naklonjenost goriškemu obmejnemu območju, kar je nedvomno prispevalo k večji mednarodni prepoznavnosti in z njo povezani promociji goriškega prostora v Evropi." Nagrado mestne občine Nova Gorica bodo prejeli: Rok Uršič, univ. dipl. elektrotehnik; Viljem de Brea, prof. telesne vzgoje, ter Umberto Bizjak, prof. telesne vzgoje. Nagrado Franceta Bevka so po-

delili Borisu Jukiću, prof. slovensčine in angleščine ter di-

rektorju Goriške knjižnice Franceta Bevka. Prejel jo bo za dosežke na pisateljskem in prevajalskem področju leposlovnice literature. Bevkovo listino bo dobil Mirko Vuksanovič, svobodni umetnik, in sicer za izjemne dosežke na področju kulturne umetnosti. Diplomato mestne občine Nova Gorica pa bodo prejeli: Ana Marija Rijavec, učiteljica v pokoju; Društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje; Vaška skupnost Dragovica; Prvaška pleh muzika in Srečko Lapajne, upokojeni učitelj zgodovine

in geografije.

M.

Kratke

V Sloveniji upadanje števila brezposelnih / Najteže dobijo zaposlitev starejši brezposelni in invalidi

Po podatkih državnega zavoda za zaposlovanje je v Sloveniji najmanj brezposelnih oseb po letu 1991. V območnih enotah zavoda imajo prijavljenih 89.156 ljudi brez dela, pri čemer so občutne razlike med posameznimi območji. Ugotavljajo, da se je prvič povečala brezposelnost na Goriškem. Med brezposelnimi je največ, kar 53,5 % žensk, 24,2 % iskalec prve zaposlitve, 22,3 % oseb starih od 40 do 50 let, 21,7 % starejših od 50 let, petina trajno presežnih delavcev in brezposelnih zaradi stečajev podjetij, 41% takšnih s premajhno izobrazbo ter 46,9 % tistih, ki so brez dela že več kot eno leto.

Nasploh je najteže preskrbeti zaposlitev dolgotrajno brezposelnim osebam, starejšim brezposelnim, brezposelnim invalidom in Romom. Vlada in sindikati so pripravili nekaj programov za nadaljnje zmanjševanje brezposelnosti v Sloveniji, ki upoštevajo zlasti omenjene kategorije ljudi brez dela, pomoč pri zaposlovanju pa nudijo tudi brezdomcem, nekdanjim zapornikom, istospolno usmerjenim, žrtvam nasilja, zasvojenecem z mamili (drogami) in alkoholom. Slovenska vlada medtem nadaljuje pogovore o sprostivni zaposlovanja naših delavcev v sosednjih državah, Avstriji in Italiji. V okviru predlaganih dvostranskih sporazumov naj bi najprej uredili prost pretok delovne sile na obmejnih območjih Slovenije in obeh sosednjih držav.

Katoliške gimnazije primer uspešnosti zasebnega šolstva v Sloveniji / Matura je bila tudi letos zelo uspešna

V Sloveniji delujejo štiri katoliške gimnazije, in sicer v Šentvidu v Ljubljani, Mariboru, Vipavi in v Želminjah na Dolenjskem. Zaradi dobre kakovosti pouka in zato, ker poleg izobraževanja namenjajo veliko skrb tudi vzgoji dijakov, so zelo cenjene, kar se kaže tudi v naraščajočem številu tistih, ki bi se vanje želeli vpisati. Vseh interesentov pa omenjene gimnazije zaradi prostorskih stisk in drugih težav ne morejo sprejeti.

V šolskem letu 2003/2004 je na omenjenih gimnazijah polgalo maturo nad 400 dijakov, ki so tako končali šolanje na srednji stopnji izobraževalnega sistema. V vseh primerih je bila matura zelo uspešna, kar je eden od pokazateljev za prikaz visoke strokovne ravni zasebnega šolstva v Sloveniji. V Škofjiski klasični gimnaziji v Ljubljani je maturo opravljalo 179 dijakov in dijakin. Uspeh je bil 99,4 odstoten. Dvaindvajset je bilo t.i. "zlatih" maturantov, ki so pri ocenjevanju dosegli od 30 do 34 točk. V škofjiski gimnaziji Anton Martin Slomšek v Mariboru je maturo opravljalo 111 dijakov in dijakin. Uspeh je bil 99,1 odstoten. Med tremi "zlatimi" maturanti je dijak Ruben Sipoš dosegel vse možne točke, torej 34 točk.

V škofjiski gimnaziji Vipava je maturo opravljalo 57 dijakov (34 maturantk in 23 maturantov). Vsi so bili uspešni, tri maturantke so postale "zlate". V gimnaziji v Želminjah pa je polgalo maturo 55 dijakov in dijakov. Vsi so jo uspešno opravili. Med njimi jih je 17 doseglo odlični uspeh, trije pa so postali "zlati".

V škofjiski klasični gimnaziji v Šentvidu v Ljubljani so odličnih rezultatov na maturi veseli, "še posebej zato, ker se pripravljajo na praznovanje stoletnice ustanovitve prve popolne slovenske gimnazije, ki jo bodo obhajali v letu 2005." Ravnatelj Škofjiske gimnazije v Vipavi prof. Vladimir Anžel pa je ob oceni mature poudaril, "da je delo z mladimi sicer težko meriti. Veseli pa nas predvsem to, da v štirih letih bivanja v naši ustanovi mladi napredujejo v človeških in duhovnih razsežnostih in se tako razvijajo v odgovorne in pokončne osebnosti."

Izbiranje dobrih gostinskih obratov v Sloveniji / Na seznamu 310 gostišč in restavracij, ki ustrezajo zahtevnim merilom

Gospodarska in Obrtna zbornica Slovenije že več let spodbujata prizadevanja za kakovosten dvig ravni gostinske ponudbe. Določili sta merila in pogoje za vpis gostiln, restavracij in drugih gostišč v poseben seznam z naslovom "Gremo v do-

bro gostilno". Prednjačiti morajo glede opreme, v ponudbi in tudi v prijaznosti oz. gostoljubju. Na omenjenem seznamu imajo sedaj skupaj 310 gostiln, restavracij in drugih gostinskih obratov, od katerih jih je veliko na Primorskem. Omenjamo, denimo, dvorec Zemona pri Vipavi, ki slovi po kakovosti in raznolikosti ponudbe, urejenih in čistih prostorih in tudi po prijaznosti do gostov. Sicer pa menijo, da bi število dobrih gostiln, gostišč in restavracij v Sloveniji lahko postopno še povečali. Vseh naj bi bilo okoli 500.

Velika ledena jama v Paradani največja privlačnost turizma na Lokvah

Turistični delavec Rajmund Kolenc iz Lokvi je za naš časnika poslal informacijo oz. obvestilo o turistični pomembnosti podzemeljskih jam na območju Paradane pri Lokvah. Tamkajšnji podzemeljski svet so prvi začeli odkrivati in preučevati člani Jamarskega društva iz Logatca, ki so napravili tudi maketo starih in novoodkritih jam. Namestili so jo pri gostišču Zmago na Mali Lazni. Med vsemi odkritimi je največja Velika ledena jama v Paradani. Po najnovejših ugotovitvah je globoka 650 metrov in dolga 4090 metrov. V zgibanki, ki jo je izdalo Turistično društvo na Lokvah, je zapisano, "da je Velika ledena jama resnično zlata jama Lokvarskega turizma." Po doslej zbranih podatkih je omenjeno jamo v preteklih nekaj letih obiskalo okoli 40 tisoč gostov oz. turistov iz osemnajstih držav.

Posvet o ustanovitvi Evroregije in čezmejnem sodelovanju

Jörg Haider na obisku v Goriških Brdih

Koroški deželni glavar Jörg Haider se je v torek, 27. julija, udeležil posveta o prednostih in slabostih ustanovitve Evroregije ter o čezmejnem sodelovanju, ki sta ga na turistični kmetiji Belica v Medani v Goriških Brdih skupaj organizirala Regijska razvojna agencija severne Primorske in Občina Brda. Haider je po posvetu povedal, da se zadnjih nekaj mesecev pogosto udeležuje podobnih srečanj, na katerih predstavlja ideje enotne Evroregije oz. pomen sodelovanja med regijami srednjeevropskega prostora. Poudaril je, da gre za območje, kjer se stikajo vse tri glavne evropske kulture, romanska, germanska in slovenska, zato je sodelovanje še toliko pomembnejše.

Na posvetu, ki so se ga udeležili tudi predstavniki avstrijske dežele Štajerske in italijanskih dežel Veneta in Furlanije-Juljske krajine ter slovenskega ministrstva

za regionalni razvoj, je Haider povedal še, da obstaja med Koroško in obema omenjenima italijanskima deželama že cela

vrsta konkretnih projektov sodelovanja na področju športa, izobraževanja in skupne turistične promocije. Izrazil pa je tudi upanje, da bo v Sloveniji kmalu

prišlo do take razdelitve na pokrajine oz. organiziranosti, ki bo omogočila sodelovanje v Evroregiji.

Primož Ilešič z ministrstva za regionalni razvoj je v zvezi s tem povedal, da Slovenija še išče povezave oziroma tehta med različnimi pobudami Evroregij. Povedal je še, da bo v začetku septembra v Celju organizirano srečanje z naslovom "Slovenija na križišču Evroregij", na katerem bodo iskali ideje in rešitve za evropsko integracijsko povezovanje, nanj pa bodo povabili tudi predstavnike vseh okoliških dežel. Sicer pa so na posvetu v Goriških Brdih največ pozornosti namenili sodelovanju na področju turizma, v zvezi s katerim so poudarili, da ne pozna meja in da se danes trži predvsem v povezavi z lokalnimi proizvodi, vini in tipično kulinarijo, pri čemer so se vsi strinjali, da je prav lokacija, na kateri se je odvijal posvet, lep primer tega, kako se temu streže.

Nace Novak

Po srečanju med zunanijima ministroma Vajglom in Frattinijem Dobri odnosi, ki jih ni mogoče z ničimer več skaliti

Ob nedavnem, predstavitvenem obisku novega zunanjega ministra Iva Vajgla pri italijanskem kolegu Francu Frattiniju v Rimu je Slovenska tiskovna agencija prenesla v javnost oceno MZZ, "da bi lahko odnose med Slovenijo in Italijo označili kot zelo dobre" in "da jih zaznamuje predvsem skrb za položaj slovenske manjšine v Italiji oz. položaj italijanske narodne skupnosti v Sloveniji."

To svoje veliko zadovoljstvo z našo zahodno sosedo izraža Ljubljana v trenutku, ko se je npr. Italija z zakonitvijo dneva spomina odločila, da bo vsako leto na novo in na novo spominjala svoje državljane in tudi Evropo, da smo Slovenci genocidni narod in ozemeljski ekspanzionisti. Pa ko že prek pol stoletja skriva svojim ljudem dokumentarni film, ki so ga posneli zavezniki o italijanskih zločinih med drugo svetovno vojno, pripravljajo pa zato film o fojbah, ki naj bi dokazal, da je bilo po vojni pobitih 20.000 do 30.000 Italijanov, vključno z ženami in otroki, samo zato, češ da so bili Italijani. Ob nedavni demonstrativ-

ni poplavi Trsta s strani alpincev pa je bil, s tihim pristanom pristojnih šolskih oblasti, dostavljen šolam v F-Jk tekst, ki je šel še dlje in ni samo zamolčal obdobja fašizma in italijanskih imperialnih vojn, ampak je celo branil tezo, da so Istra, Reka in Dalmacija še vedno pod okupacijo. Ljubljane, očitno, tudi ne moti dejstvo, da že tretje leto po njegovem sprejetju ostaja globalni zaščitni zakon mrtva črka na papirju in da se je ob sotorilstvu lokalnih in državnih oblasti začel odkrit napad nanj. Tako z grožnjo rimskih oblasti, da bodo iz območja dvojezičnosti izločile Milje, Trst, Čedad... Kot tudi z zakonskimi predlogi furlanskega poslana Sevaleriye lige Piera Fontaninija, po katerih naj bi bili iz dvojezične območja izločeni tudi Rezija in Benečija, ker naj bi pri tem ne šlo za Slovence in slovenski jezik, ampak za posebni narodnostni skupini in posebni naravnosti, t.j. "rezijansčino" in "nediščino." Grožnje, ki so tako resne, da se ravno v dneve te vzhicnosti MZZ nad vzornostjo slovensko-italijanskih odnosov predstavnik Stranke slovenske skupnosti dr. Drago

Štoka in južnotirolski evroposlavec Michl Ebner resno dogovarjata, kako bi problem neuresničene globalne zaščitne zakona evropeizirala oziroma internacionalizirala. Kaže, da bo treba šteti med dobrososedske prispevke tudi celo vrsto protislovenskih demonstracij vladne stranke Nacionalno zavezništvo v Trstu in Gorici, vključno s provokacijo v Bertokih, pa z novejšimi napadi na slovenska krajevna imena na Tržaškem, itn. brez konca.

Vse kaže, da so naši odnosi z Italijo tako dobri, da nam jih sosedje z ničimer več ne uspejo skaliti, in smo tako nanje obsojeni za večne čase. Zavedamo se, da diplomacija ne more govoriti istega jezika kot kritična javnost, pa da mora biti ob meddržavnih srečanjih tudi nekaj vljudnostnega okrasja. Vendar se hkrati zavedamo, da to početje na oni strani meje zastruplja medsebojne odnose in da se o tem ne sme molčati. Kajti tudi diplomacija ima način, da svoji javnosti in tudi sosedom to pove. Če ne zaradi drugega, pa vsaj zaradi našega dostojanstva.

Milan Gregorič

S 1. strani

Nova ofenziva desnice...

Desnica v Trstu je že začela s svojo predvolilno kampanjo. Svoje uspehe gradijo skrajni desničarji na svoji nacionalistično prenapeti politiki, katere tarča je izključno manjšina. Pri tem izkoristijo vsako priložnost, od zastarelega gigantskega napisa v slavo in čast jugoslovanskemu diktatorju Titu na Kokoši do znane padriške afere. Tokrat so si celo

privoščili slovenskega konzula v Trstu Zorka Pelikana in zahtevali njegov odpoklic, češ da je njegova obrazložitev zadeve žaljiva za italijansko državo. Pozabljajo, da so po vsej Tržaški posejani resnično žaljivi protislovenski napisi, ki so izraz fašistične in nacistične mržnje, a se nihče vanje ne obregne. Zorko Pelikanu gre vsa naša solidarnost. Desnico je tudi razje-

zil pozitivni in hitri zaključek padriške afere, ki jo hočejo zdaj podaljšati s parlamentarnim vprašanjem. Slovenski manjšini očitajo, da se je okoristila na škodo države, in odpirajo vprašanje tako imenovanih protivrednosti za izgubo teritorija. Pozabljajo, da smo na Tržaškem z razlašanjem ali kakorkoli z večjo ali manjšo prisilo izgubili več kot 25 milijonov kvadratnih metrov zemlje. Za desnico pomeni kakršnakoli protivrednost okoriščanje. A to so predvolilne geste, saj desnici ne preostaja nič drugega.

Na Bovškem zaradi posledic potresa že porušili sedem hiš

Vlada vložila novelo zakona o popotresni obnovi

Na območju občin Bovec in Kobarid so minulo sredo komisije za ocenjevanje poškodovanih objektov ter pregledale 139 objektov, od tega v občini Kobarid 74 objektov, so po poročanju Slovenske tiskovne agencije sporočili iz republiškega centra za obveščanje. Bovški župan Danijel Krivec pa je za STA dejal, da podatke o oceni škode pričakujejo kmalu. Do zdaj je bilo po njegovih besedah porušenihih sedem objektov.

Na območju občine Bovec je minulo sredo preko dneva v komisijah za ocenjevanje poškodovanih objektov ter ocenjevanje škode na objektih delalo 23 članov, na območju občine Kobarid pa šest članov. Na terenu je bila tudi komisija za pregled cest in mostov ter geolog, ki so med drugim pregledali lokacije stanovanjske hiše v kraju Vodenca, cesto pred Golobarsko žičnico in podor na cesti pri Golobarski žičnici. Po 15. uri so začeli s ponovnimi ekspertnimi pregledi objektov, ki ogrožajo ljudi in prostor.

Tiskovni predstavnik štaba civilne zaščite v Bovcu Milan Štuc pa je za STA povedal, da so tako glede varnosti kot glede ocene globalne škode pregledali že vse objekte. Nova komisija bo ocenjevala posamezne objekte in ugotavljala, koliko naj bi stala obnova posameznega objekta in kaj je treba pri njem storiti. Po sedanjih podatkih naj bi bilo treba podreti 15 hiš, toda ocenjevanje še poteka, je

poudaril Štuc. Bovški župan Krivec pa je poudaril, da bo ocenjevanje objektov trajalo še najmanj 14 dni. Do zdaj so pregledali le najbolj poškodovane objekte.

Iz tiskovnega urada koprške škofije pa so sporočili, da so se Škofjski karitas Koper, ki koordinira pomoč in zbiranje sredstev, pridružile tudi Slovenska karitas ter Škofjski karitas Ljubljana in Maribor. Do torka, 20. julija, so zbrale 8.213.830 tolarjev. Oškodovancem, ki jim je potres leta 1998 v Posočju poškodoval objekte in so bili takrat upravičeni do sredstev državne pomoči ter jim je nedavni potres ponovno poškodoval objekte, bo slovenska država v celoti kriala obnovo posledic, je zapisano v noveli zakona o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju, ki ga je slovenska vlada v četrtek, 22. julija, posredovala državnemu zboru v obravnavo po nujnem postopku. Kot je na tiskovni konferenci minuli teden povedal minister za okolje, prostor in energijo Janez Kopač, pa bodo vsi ostali oškodovanci, katerih objekti leta 1998 niso bili

poškodovani, deležni državne pomoči v skladu z že veljavnim zakonom za odpravo posledic

naravnih nesreč. Stroški popotresne obnove naj bi znašali predvidoma dobre tri milijarde tolarjev.

Poleg tega pa predlagana novela zakona predvideva, da bo posojilo vseh tistih, ki so najeli kredit pri Stanovanjskem skladu RS in s katerim so poleg državne pomoči obnovili svoj objekt po potresu leta 1998, od 1. januarja letos brezobrestno. Posojilo se bo revaloriziralo v skladu z rastjo srednjega tečaja Banke Slovenije za evro, je še povedal minister Kopač.

Nasveti varčevalcem

Perspektive borznih tečajev v prihodnjem polletju

Prva polovica leta se je za borzne investitorje zaključila z mešanimi občutki. Najpomembnejši svetovni delniški tečaji so namreč v tem obdobju zabeležili nasprotujoče si rezultate. Ameriška borzna indeksa "DOW JONES" in "NASDAQ" sicer ohranjata psihološko mejo 10.000 oziroma 2.000 točk, vendar prvi je rahlo nazadoval (-1,60%), drugi pa zabeležil neznamenit porastek (+0,09%). V sklopu evropskih borz pozitivno izstopa italijanski "MIBTEL" (+5,45% v 6 mesecih). Znatno bolje so se odrezale delnice na tokijski borzi (NIKKEI 225: +14,98%). Po lanskih izrednih uspehih so delniški tečaji držav Južne Amerike ter Jugovzhodne Azije zaključili prvi del poslovnega leta z dokaj negativnimi rezultati (glej tabelo, podatki povzeti po dnevniku "Il Sole 24 Ore"). Po vstopu v Evropsko unijo je bilo dogajanje na ljubljanski borzi kar zanimivo in zelo

razgibano. Bliskovito so poskočili prilivi novih sredstev s strani tujcev v investicijske sklade in vrednostne papirje. Tako je slovenski borzni indeks SBI 20 zaključil 6-mesečno poslovanje z dokaj zadovoljivim porastkom (+13,10%). Kako se bodo obnašali borzni tečaji v prihodnjih 6 mesecih? Rezultati opravljene ankete (Morningstar-mednarodno podjetje za ocenjevanje in analize investicijskih skladov) kažejo, da so upravitelji investicijskih skladov (angl.: fund manager) dokaj pozitivno naravnani za preostalo polletje. V mesecu juliju se je namreč odstotek optimistično usmerjenih "fund managerjev" na evropske borze, vključno na italijansko, povzpел iz prejšnjih 52% na 75%. Odstotek upraviteljev skladov, ki pričakujejo porastek ameriških delnic, se je povečal iz prejšnjih 44% na preko 57%. Največji optimizem vlada

za delniške trge na Japonskem. 78,6% anketiranih upraviteljev skladov namreč meni, da bodo tečaji delnic v tej državi rasli tudi v prihodnjih 6 mesecih. V sklopu lastne investicijske strategije (angl.: asset allocation) so "fund managerji" v luči te pozitivne nagnjenosti povprečno povečali delniški delež na 50%, tako da so zmanjšali likvidnost v portfelju od 5 do 10%.

Razlogi za optimizem izhajajo tudi iz nastopa guvernerja ameriške centralne banke Alana Greenspana pretekli teden pred kongresom. Po mnenju slednjega najpomembnejši makroekonomski podatki (inflacija, bruto domači proizvod, zasebna potrošnja) za prihodnjih 6 mesecev namreč potrjujejo trdnost in perspektivnost gospodarskega sistema najbolj razvite države na svetu. Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami.

Elektronska pošta: s.pahor@tin.it. Stojan Pahor

BORZNI INDEKS	PORASTEK OD 01.01 DO 30.06.04	BORZNI INDEKS	PORASTEK OD 01.01 DO 30.06.04
Mibtel-Milan	+ 5,45%	Nikkei 225 - Tokyo	+14,98%
Daw 30 - Frankfurt	+ 0,85%	Bovespa - San Paolo	- 2,77%
Dow Jones - New York	-01,60%	Set 50 - Bangkok	-13,08%
Nasdaq - New York	+0,09%	Sensitive - Bombay	-16,56%

SZSO Gorica Tabor izvidnikov in vodnic

Skavtski vrh OZN v Begunjah pri Cerknici

Poletni meseci, čas od diha in premora, so za šolarje in dijake nedvomno najlepše obdobje v letu, ko po dolgotrajnem šolskem "mučenju" zadihajo svež veter brezskrbnosti in igrivosti. V juniju, juliju in avgustu uvajajo otroke v svet igre in zdrave zabave poletna središča in centri, ki se z mladino ukvarjajo in jo združujejo. S tem pomagajo graditi trdne prijateljske vezi in ponujajo najmlajšim zabavne izkušnje ter v njihovo zakladnico spominov vgrajujejo izredno dragocene dragulje skupnih doživetij in dogodivščin.

Že celih štirideset let opravlja to vlogo na Goriškem tudi Slovenska zamejska skavtska organizacija. Po celoletnem delovanju na tedenskih sestankih se skavti vsako poletje odpravljajo na različne taborje (glede na starostne veje). Veja izvidnikov in vodnic (IV), ki jo sestavljajo srednješolski in višje-

šolski dijaki od enajstega do šestnajstega leta starosti, je letos taborila v Begunjah pri Cerknici od ponedeljka, 12., do sobote, 24. julija. Triintriideset otrok, udeležencev, je bilo razdeljenih v osem vodov. Letošnji tabor je bil nekoliko poseben, saj je dejansko predstavljal nadaljevanje Marmeljade, velikega srečanja primorske skavtske regije, pri katerem so sodelovali tudi zamejski in italijanski skavti, ki se je odvijala 10. in 11. julija v Gorici in Novi Gorici. Svoj tabor v Begunjah so goriški najstniki spremenili v vrh Organizacije združenih narodov, na katerem je vsak vod predstavljal po eno državo. Udeleženci tabora, ki so dejansko zastopali pestrost Goriške, vse od Števerjanskih Brd preko Gorice in Sovodenj vse do doberdobskega Krasa, so se na štirinajstodnevem taboru spremenili v delegate evropskih ter severno in srednje ameriških držav, ki so svoj narod pred-

stavljali pred najvišjo mednarodno institucijo. Takoj po prihodu v Begunje so morali izvidniki in vodnice v krajšem orientacijskem pohodu najti travnik, kraj taborjenja in novi dom. Seveda je bilo treba omenjeni travnik, sedež pomembnega vrha OZN, najprej primerno opremiti. Izvidniki in vodnice so najprej postavili šotore, kuhinje in zgradbe. V dveh dneh so tako na kraju taborjenja kot gobe po dežju zrasli vsi logistični pripomočki, potrebni za tako pomemben dogodek. Ob zaključku del in proslavitvi uspešno izpeljanega prvega dela tabora so izvidniki in vodnice predstavili države, ki so jih zastopali. Oblikovali so si zastavo, pripravili hrano, tipično za svoj narod, vsem ostalim delegatom so nadalje predstavili kulturne in geografske značilnosti svoje namišljene domovine. Sami so si pred šotorom izdelali tipičen predmet, ki simbolizira državo in si

ustvarili "državno" majico.

Po uvodnem, spoznavnem delu so delegati držav začeli svoje delo. Čakal jih je orientacijski pohod v bližnjo okolico. Med dvodnevno orientacijsko igro so morali izvidniki in vodnice prehoditi pot po sosednjih zaselkih. Prespali so zunaj tabora ter skozi dogodivščne spoznavali sosednje vasi in vaščane. Tabor so seveda bogatili tudi številni programski dnevi, zvezde stalnice vsakega taborjenja. Športni dan je bil ob tej priložnosti spremenjen v Olimpijske igre. Pod okriljem De Cubertinovog duha so se predstavniki vseh prisotnih držav pomerili v različnih športnih skavtskih panogah. Športni dan se je začel z individualnimi igrami po vodih, se nadaljeval s skupinskimi igrami, v katerih so se vodi združili v več skupin, in se sklenil z nogometno tekmo med voditelji in voditeljicami na eni strani ter izvidniki in vodnicami na drugi.

Pomembna preizkušnja za vse izvidnike in vodnice oz. delegate vseh držav je bila velika igra. Delegati so se ob tej priložnosti spremenili v tajne vohune nacionalnih obveščevalnih služb in so morali preprečiti teroristični napad, ki ga je na kraju vrha OZN pripravljala tajna teroristična organizacija. V treh delih igre so si morali izvidniki in vodnice najprej pridobiti potrebne informacije, zato da so v drugem delu, nočni igri, lahko pravočasno dezaktivirali avto-bombo v bližini tabora. Končno so morali namišljeni vohuni še osvoboditi ugrabljene

člane svojih skupin in tako osvoboditi tabor/sedež vrha OZN pred teroristi.

Tabor se je tako prevesil v svoj sklepni del. Po štirinajstih dneh dogodivščin in zanimivih pripetljajev so se v soboto, 24. julija, izvidniki in vodnice skupaj z voditelji zbrali v zaključnem zboru okoli jambora. Ob Pesmi slovesa in sklepnih klicih vodov so najstarejši med izvidniki prežagali jambor. Zadnji pozdravi in objemi ob vrnitvi v Gorico so po dvotedenskih skupnih dogodivščinah pomenili pristrčno slovo od letošnjega tabora.

Navihani tiger

Opčine / Finžgarjev dom

Draga mladih ponovno septembra

Poletni del 14. Drage mladih na temo "Brez meja" je bil kot znano od 8. do 11. julija. Srečanje pa se bo nadaljevalo še 4. septembra. Prva okrogla miza z naslovom "Brez meja... v glavah" je obravnavala pomen fizičnih, političnih in ideoloških mej. Na to temo so govorili geograf prof. Milan Orožen Adamič, pisatelj Boris Pahor in novinar RTV Slovenija Jože Možina. Drugo okroglo mizo na temo "Brez meja... med Slovenci" pa

so razvili univerzitetni prof. Igor Škamperle iz Ljubljane, tržaški pesnik in novinar Marij Čuk ter ravnatelj Slomškovega dijaškega doma iz Celovca Herman Kelich. Častni gost uradne slovesnosti "Drage mladih" v Narodnem domu je bil evropski poslanec Lojze Peterle: govoril je na temo, ki jo bodo mladi poglobili še na jesenskem delu Drage mladih, in sicer "Brez meja... v Evropi". Po julijem srečanju organi-

Udeleženci med "križarjenjem" iz Trsta v Sesljan

zatorji namreč že vabijo na drugi, jesenski del "Drage mladih". V soboto, 4. septembra, bo ob 10h v parku Finžgarjevega doma na Opčinah okrogla miza, s katero hočejo mla-

di pogledati v prihodnost: kaj čaka Slovence v skupni domovini Evropi, v katero je republika Slovenija vstopila tudi formalno? Kaj lahko skupaj ustvarijo? Gostje, ki bodo oblikovali okroglo mizo, so še posebno primerni, da osvetlijo to vprašanje - predvsem s kulturnega in duhovnega vidika - saj imajo svoj pogled uperjen v širši evropski prostor. Alojz Rebula, zamejski pisatelj vseslovenske in evropske dimenzije, je večkrat dokazal svojo občutljivost tudi za duhovni razvoj slovenskega naroda; umetnik in profesor na Sorboni Evgen Bavčar je pripomogel, da je francoska javnost spoznala slovensko literaturo in kulturo; antropolog prof. Zvone Štrubelj pa trenutno deluje kot

župnik v Stuttgartu, dobro pa pozna tudi zamejski in slovenski prostor. Popoldne se bodo udeleženci razdelili v naslednje delavnice: v debatno (vodil jo bo Zvone Štrubelj), video, častnikarsko, gledališko, jamarsko, plezalno in plesno. Zvečer pa se bo "Draga mladih" zaključila s kulturnim večerom, predstavitevjo dela popoldanskih delavnic in žuram.

Dodatne informacije o Dragi mladih lahko najdete na naslovih: MOSP, ul. Donizetti 3, 34133 Trst; tel. št. +39 040 370846; rast_mladika@hotmail.com; www.dragamladih.org. Na svidenje, 4. septembra na jesenski Dragi mladih!

Raffaella Petronio

Odličnjak Mitja Oblak se nam predstavlja

V življenju bi rad postal zdravnik

Mitja, ki je komaj zaključil klasični licej F.Prešeren v Trstu, se poleg študija ukvarja tudi s košarko in šahom, v katerem je pravi mojster, saj se bo letos odpravil celo na državno prvenstvo šaha.

Kaj ti pomeni ta stotica?

Po pravici povedano nič posebnega. Profesorji ocenjujejo pač, kakor hočejo. Veseli me, da sem dobil najvišjo oceno, a tudi če bi dobil kaj manj, bi me ne motilo.

Si se že odločil, kaj boš studiral v prihodnosti?

Skoraj gotovo se bom vpisal na medicino v Trst. Prvič, ker mi je všeč, in drugič zato, ker je medicina postala nekaka družinska tradicija, saj sta tako mama kot stric zdravnika.

Je osamosvojitvev v tvojih načrtih ali pa boš živel pod okriljem staršev?

Vsaj za prihodnjih deset let bo osamosvojitvev praktično nemogoča, saj je študij medicine zelo dolg in zahteven. Po diplomam te namreč čaka še specializacija, ne sprašuj me samo, kaj bom izbral, ker tega še ne vem.

Kaj ti bo najbolj ostalo v spominu iz višješolskih let? Prav gotovo zelo lepi izleti. Šli

smo v Grčijo, na Švedsko in na šolsko državno prvenstvo šaha.

Kako bi ocenil slovenski zamejski učni kader, v primerjavi z italijanskim?

Vse je seveda odvisno od posameznih šol, mislim pa, da so v slovenskih šolah dobri profesorji.

Boš kam odpotoval letos poleti?

Ja, seveda. Počitnice prav rabim. Odšel bom s prijatelji v hrube.

Zahvaljujem se ti zaradi velike iskrenosti in ti iz vsega srca voščim, da se boš v hribih odpočil in se vrnil poln energij.

Meti

Maja Kapić in njena stotica

"Vedno hočem doseči cilj, ki sem si ga zastavila"

Openka Maja, ki je v Trstu z najvišjo oceno zaključila jezikovno smer znanstvenega liceja F. Prešeren, je zelo odločno dekle. Všeč so ji petje (verjetno bo prihodnje leto pela v zboru F. Venturini v Domju pri Trstu) in jeziki. Spoznajmo jo bolje.

Kako doživljaš to stotico?

Stotica je bila moj cilj in sem jo tudi dosegla. Seveda, ta mi je v veliko zadoščenje.

Kateri bodo tvoji spomini na višjo šolo?

Z veseljem se bom spomnila lepega odnosa z nekaterimi profesorji, kar pa se razreda tiče, ne vem, večkrat so se ustvarjali nesporazumi...

O univerzi si že kaj razmišljala?

Ja, seveda. Neodločena sem še med medicino in farmacijo.

Kar pa se specializacije tiče? Če izberem medicino, bi me zanimala ali pediatrija ali psihiatrija. Če pa grem na farmacijo, bi se rada specializirala na področju kozmetike.

Se misliš kmalu osamosvojiti?

Ne, ne. Ostala bom doma in

bom še dolgo odvisna od svojih staršev.

Kaj ti je v življenju najvažnejše?

Marsikaj. Najvažnejše pa so gotovo ljubezen, družina in prijatelji.

Kam pa na počitnice? Si se že odločila?

Ja, s fantom se bova odpeljala v Dalmacijo.

Voščim ti torej zabavne počitnice in dober bodoči študij.

Meti

Nataša Codrich je razveselila Podlonjer

Njene sanje so delo z otroki

Nataša, ki je z najvišjo oceno zaključila pedagoški licej A.M.Slomšek v Trstu, je zelo vesela s svojo izbiro višje šole, saj je njena največja življenjska želja ravno ta, da bi se lahko z otroki ukvarjala tako na pedagoškem kot na didaktičnem področju.

Si se že odločila, na kateri fakulteti boš študirala, ali pa moraš o tem še kaj premisliti?

Že zdavnaj sem se odločila, da se vpišem na "Scienze della formazione primaria" v Trstu. Zato da lahko obiskuješ to fakulteto, pa je obvezen vstopni izpit, na katerega se vsekakor že pripravljam.

Se misliš kmalu osamosvojiti od družine ali pa boš še dolgo živela pod njenim okriljem?

Živela bom doma, finančno pa upam, da bom samostojna, saj tako ali tako že delam: v kakšnem poletnem centru, kot varuška, zdaj pa upam, da me zaposlijo v nekih privatnih jaslih.

Kako bi ocenila pet let, ki si jih preživela na višji šoli? Ti bo ostal kak poseben spomin?

Ah, kaj naj rečem. Bile smo zelo poseben razred, ker smo bile sa-

mo štiri dekleta in po pravici povedano, se nismo prav vedno lepo razumele. Naši odnosi niso bili med najboljšimi. Z veseljem pa se bom gotovo spomnila dobrega stika s profesorji.

Katere so zate najpomembnejše stvari v življenju? Sestavi lestvico.

Na prvo mesto bi dala gotovo ljubezen, na drugo kulturo v vseh smislih, na tretje pa seveda družino.

No, še zadnje vprašanje. Kam nameravaš na počitnice?

Bila sem že na morju, v Rovinju. Zdaj pa upam v kakšen "last minute".

Hvala, Nataša, za prijeten pogovor. Želim ti, da bi postala odlična pedagoginja in da bi razveselila čim večje število otrok.

Meti

Romanje treh Slovenij na Svete Višarje: Slovenci iz domovine, zdomstva in zamejskega prostora

"Evrope si ni mogoče misliti brez krščanstva. Evropska duša je krščanstvo samo!"

Minulo nedeljo, 1. avgusta, je bilo na Svetih Višarjah slovesno, saj je bilo na znani romarski poti Romanje treh Slovenij, ki ga vsako leto prireja Rafaelova družba in Zveza slovenskih evropskih izseljenskih duhovnikov.

Srečanja se nas je na Svetih Višarjah udeležilo več sto slovenskih vernikov iz Italije, Slovenije in zdomstva, slovesno romanje pa se je zaključilo s sveto mašo, ki jo je z več duhovniki daroval koprski škof msgr. Metod Pirih, nakar so slovesno odkrili in blagoslovili spominsko ploščo domačinu iz Žabnic in znanemu narodnemu delavcu dr. Lambertu Erlichu. Priložno-

Foto JMP

Foto JMP

stne misli o narodnem buditelju in znanilcu t.i. svetovišarskega slovenskega gibanja dr. Lambertu Erlichu je ob blagoslovitvi plošče podal Franc Verbinc iz Koroške, tudi sam Erlichov učenec; spregovoril pa je tudi evropski poslanec Lojze Peterle. Dopoldansko predavanje je imel ob cerkvi docent z ljubljanske univerze dr. Jernej Zupančič, ki je spregovoril na temo Slovenska identiteta v evropski multikulturni družbi. "Združena Evropa se nam tukaj ponuja v

različnih podobah: bodisi kot priložnost bodisi kot iluzija. Kot priložnost jo dojemamo zaradi lažjih prehodov meje, lažjega in hitrejšega vzpostavljanja stikov na gospodarskem in kulturnem področju in podobno. Kot iluzija se kaže kot domnevna "rešiteljica" ne le mnogih problemov življenjskega standarda, temveč tudi varnosti, pravičnosti, solidarnosti in drugih kategorij. Pogost izrek, da so (ali bodo) meje padle, je prav tako v bistvu iluzija: saj vendar oh ranjajo svoj formalni administrativni značaj in to je lahko v življenjski usodi posameznika zelo veliko. Predvsem kar zadeva vprašanje ohranjanja in razvoja slovenske identitete, jezika in kulture, je treba poudariti, da se sedaj odpirajo številna nova vprašanja priložnosti in pasti.

Zato je prav, da tehtno premislimo o vlogi in mestu slovenske narodne in kulturne pripadnosti v evropski družini," je samo ena misel iz poglobljenega predavanja dr. Zupančiča, ki mu je sledila debata. "Naše letošnje srečanje treh Slovenij na Sv. Višarjah se odvija v posebnih zgodovinskih okoliščinah. S I. majem je tudi Slovenija stopila v Evropsko skupnost držav, katerih temeljne vrednote so krščanskega izvora, tudi če evropska ustavna pogodba tega posebej noče omeniti. Evrope si ni

mogoče misliti brez krščanstva. Evropska duša je krščanstvo samo.

Vse nas družijo: sožitje in sodelovanje, mir, pravičnost, soodgovornost, solidarnost, verska svoboda; Slovence doma, v zamejstvu in po svetu družita isti jezik in kultura. Z vstopom v evropsko skupnost so padle med nami meje in pregrade, Slovenci smo postali še bolj bratje in sestre med seboj, poklicani, da iz skupnih verskih in narodnih korenin raste zeleno, košato in cvetoče drevo, polno zlahatnih sadov!" je dejal med pridigo msgr. Metod Pirih.

"Vendar bi bili krivični, če ne bi priznali, da je Evropa tudi Marijina. Gotovo ni na nobeni drugi celini toliko krajev posvečenih Mariji kakor prav v Evropi. To svetišče na Sv. Višarjah je na meji treh dežel in vabi k sebi različne narode," je še dejal msgr. Metod Pirih, ki je nagovoril navzoče, prišli so od vsepovsod: iz obeh Amerik, iz Avstralije in severnih držav Evrope, seveda iz Slovenije, iz Koroške in iz naše dežele; priporočil je, naj bodo dobri kristjani in dobri slovenski in evropski državljani, pošteni in solidarni med seboj in z drugimi.

Jurij Paljk

Italijanski alpinistični podvig pred petdesetimi leti

Osvojitev K2: Resnica po Bonattiju (2)

Bonatti proti vsem

Bonattijev molk opogumi lažnivce, da že zapisanim netočnostim dodajo še večje laži. Bonattiju zdaj prekipi in leta 1961 v knjigi o svojih gornjskih uspehih napiše poglavje o izkušnji na K2 in o tistem prisilnem bivaku. S tem si nakopje sovraštvo vseh, ki hočejo videti v odpravi na K2 čisto in junaško dejanje za vso Italijo. Bonatti s svojo resnico skali domovinski ponos in oblati tovariše. Ob 10. obletnici uspeha ga časnik Nuova Gazzetta del Popolo obtoži, da je očitno načrtoval, kako bi svoja tovariša prehitel v tekmi za vrh in da je to predlagal tudi nosaču Mahdiju. Ko ju je noč presenetila, naj bi vsaj eno uro vdihaval kisik, ki ga je nosil v jeklenkah in nazadnje naj bi Mahdija na pol zmrznjenega zapustil in sam sestopil. Bonatti toži časnik in časnikarja in na turinskem sodišču tožbo dobi. Toda vse skupaj nič ne pomaga. Compagnoni zdaj objavi svojo knjigo o dogodivščinah na K2 in v njej obrekovanja na račun Bonattija še poveča. Dragoceni kisik v jeklenkah naj bi njemu in Lacedelliju zmanjkal že ob 16. uri, ko sta bila še 200 m pod vrhom, to pa zato, ker ga je Bonatti ponoči rabil zase. Zadnjih 200 m naj bi potem junaka premagala v pičlih dveh urah in brez kisika. Bo-

natti izpodbija nesmiselnost takih izjav. Jasno pove, da sta osvajača vrha začela vzpon šele po 8. uri, saj je mesto, kjer jima je pustil jeklenke, sam opazoval. Plin je trajal približno 10 ur, zato sta ga lahko vdihavala vsaj do 18. ure, ko sta prišla na vrh. To sta dokazala tudi sama s tem, da sta jeklenke prinesla do vrha. Ko bi bile prazne, bi jih gotovo že prej odvrгла, saj so zelo težke. Bonatti tudi ni mogel uporabiti kisika med bivakom, saj sta nujno opremo za dihanje - mešalce, cevi in maske - imela pri sebi Compagnoni in Lacedelli. Kljub kisiku sta se vzpenjala s povprečno hitrostjo 50 m na uro, kaj še, da bi v dveh urah premagala 200 m brez kisika. Compagnoni torej v svoji knjigi debelo laže. S tem hoče povečati svoje junaštvo in obenem moralno uničiti mladega tovariša, ki mu je prinesel jeklenke in mu s tem omogočil osvojitev gorskega velikana.

Bonattiju pomaga avstralski kirurg

Bonatti se sam bori dolga leta za svojo resnico. Razgaliti hoče laži in izpodbiti vse obtožbe in sumničnja, ki so padla nanj. Pri tem mu ne priskoči na pomoč nobeden od tovarišev. Italijansko planinsko društvo CAI se o tem ne izreče in nesramno molči. Skoraj nehote ga reši iz stiske upokojeni avstralski ki-

rurg Robert Marshall, ki se posveča posebnemu konjičku: zagrizeno preučuje zapletene alpinistične podvige. Bliža se 40. obletnica osvojitve K2, ko omenjeni kirurg nekega dne lista staro alpinistično revijo The Mountain World iz leta 1955. V njej je opis italijanske odprave in dve fotografiji, posneta na vrhu. Na prvi je dobro viden Compagnoni, ki ima na obrazu še masko, povezano s cevjo za kisik, neizpodbiten dokaz, da sta na vrhu še imela plin in sta torej lagala, da jima je zmanjkal dve uri prej. Na drugi fotografiji je Lacedelli: na obrazu ima še jasen obris maske, obkrožen s slano in ledom, kar pomeni,

da jo je pravkar snel. Marshall ne more verjeti svojim očem: tu je dokaz, da je res, kar trdi Bonatti. Hudomušna usoda je lažnivcem pripravila past: prav njuni fotografiji, ki sta ju sama

napravila, ju izdajata. Marshall izredno pikolovsko in s pravo detektivsko ihto razčleni celotno dogajanje, ker bi rad razumel, zakaj sta si Compagnoni in

misllila pravljico, ki prikazuje njega kot krivca. Robert Marshall izsledke objavi in bere jih ves svet: Bonattijeva resnica je potrjena.

Slavna zgodba s koncem po italijansko

V Italiji uradno še vedno velja poročilo iz leta 1954, ki ga je objavil Ardito Desio. Bonattiju hočejo dopovedati, da bi moral iz ljubezni do domovine svojo tragično zgodbo zamolčati. Toda v njem ljubezen do resnice prevlada nad ljubeznijo do domovine, predvsem tako dvomljivo ljubeznijo, ki je zasnovana v sprenevedanju in slepariji. Zadnje razočaranje doživi Bonatti pred tremi leti. Po televiziji vidi, kako predsednik republike Ciampi odlikuje 104 leta starega Desia, ki je skoraj 50 let zagovarjal svoje lažno poročilo. Bonatti je prepričan, da bi predsednik republike ne smel izročiti takemu človeku nikakršnega odlikovanja. Zato sede in napiše predsedniku pismo, a dobi od njegovega tajnika le pomilovalen odgovor. Njegovo razočaranje nad tovariši, nad planinskim društvom in nad državnimi oblastmi doseže višek. Pogumni fant, ki je tisto noč med 30. in 31. julijem 1954 prinesel jeklenke kisika do višine 8100 m in bi moral tam umreti, je tako zagrenjen, kot da bi res umrl. Tu je zdaj 50. obletnica podviga in zopet je priložnost, da se resnica uradno prizna in ena najgrših italijanskih zgodb popravi.

/konec
Danilo Čotar